

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
COLEGIUL INTERNAȚIONAL DE ADMINISTRARE ȘI BUSINESS
Specialitatea: Planificarea și Administrarea Afacerilor

Tatiana LAȘCU

Bazele Activității Bancare

2025

Note de curs
”Bazele activității bancare”
au fost examinate și aprobate la:
La ședința Consiliului metodic-științific proces verbal
nr. 05 din 19.12.2025
La ședința Secției ” Administrare și TIC” proces-verbal
nr. 05 din 10.12.2025

Recenzenți:

Timofei Olga – doctor, conf.-univ. USEM

Grîu Maia – profesoară de discipline economice, grad didactic unu.

Cuprins:

INTRODUCERE.....	5
TEMA 1. Specificul organizării activității bancare.....	7
1. Evoluția, structura și rolul sistemului bancar.	7
2. Tipuri de instituții financiare: instituții bancare, instituții financiare nebancale și platforme digitale (fintech)	9
3. Rolul băncii în activitatea unei entități economice	14
TEMA 2. Instrumente de finanțare a afacerii prin intermediul băncilor comerciale	18
1. Operațiunile de creditare ale băncii: conceptul, principiile, funcțiile rolul	19
2. Clasificarea creditelor bancare	21
3. Etapele de acordare a creditului	23
4. Dobânda, comisioanele și garanțiile – componente esențiale ale costului creditului bancar.....	28
Operațiunile specifice de creditare: leasing și factoring.....	33
TEMA. 3 Instrumente de economisire și diversificare financiară în cadrul băncilor comerciale.....	38
1. Depozite bancare: conceptul, clasificarea și rolul.	39
2. Siguranța fondurilor: garantarea depozitelor.....	42
3. Valori mobiliare vândute de banca comercială – opțiuni de investiții pentru susținerea și dezvoltarea antreprenoriatului	46

TEMA 4. Servicii de plată și instrumente

bancare moderne	51
1. Sistemul de plăți și decontări: concept, structură, tipologie...	52
2. Contul curent – instrument central al relației operaționale dintre bancă și client.....	53
3. Instrumentele de plată tradiționale: numerarul, transferul de credit, transferul de debit.	55
4. Cardurile bancare în activitatea entității.....	60
5. Tehnologii emergente în plăți: contactless, QR, NFC, portofele electronice.....	62
6. Securitatea și protecția consumatorului în mediul bancar digital.....	65
 ANEXE.....	
 BIBLIOGRAFIE.....	70

INTRODUCERE

Unitatea de curs *Bazele activității bancare* oferă elevilor specialității 0413.1 *Planificarea și administrarea afacerilor* o introducere în rolul și funcționarea instituțiilor bancare. Cursul pune accent pe funcțiile fundamentale ale băncilor comerciale, structura sistemului bancar, tipurile de produse și servicii bancare, relația bancă-client, precum și asupra riscurilor și reglementărilor specifice sectorului bancar. Sunt abordate conceptele de bază privind sistemul bancar, operațiunile specifice băncilor comerciale, relațiile cu clienții, produsele și serviciile financiare, precum și cadrul de reglementare.

Prin parcurgerea acestei unități, studenții vor dobândi cunoștințele de bază necesare pentru a înțelege dinamica mediului bancar și pentru a putea colabora eficient cu instituțiile financiare în activitățile de planificare, finanțare și dezvoltare a afacerilor.

Sistemul bancar este un pilon esențial al economiei unei țări, acționând ca un liant între diversele sectoare ale economiei, ale căror activități au un impact semnificativ asupra stării financiare, sociale și politice a națiunii. Punctul de plecare, în contextul abordării specificului activității bancare și al sistemului bancar, este banca care s-au impus în ultimul timp ca un agent economic foarte dinamic și cu impact major asupra întregii societăți.

La rândul său, banca este un element esențial al mediului extern al oricărei entități economice pentru că:

- prestează o gamă variată de servicii esențiale, care nu doar că asigură reglarea fluxurilor financiare, dar facilitează și transferul fondurilor între diferitele entități economice;
- se implică în viața economică - acționează ca intermediar, atrăgând depozite de la cei care au un surplus monetar și punând aceste fonduri la dispoziția celor care au un deficit al disponibilităților monetare. În acest mod, este creată o legătu-

ră reciproc avantajoasă între cei care economisesc și cei care împrumută.

Prin intermediul acestor funcții, băncile contribuie la stabilitatea și eficiența economiei, sprijinind în același timp activitățile comerciale și investițiile.

Competențele profesionale și rezultatele învățării

În cadrul orelor la disciplina *Bazele activității bancare* se vor realiza următoarele competențe specifice:

CS1. Utilizarea conceptelor, principiilor, teoriilor specifice sistemului bancar în diferite contexte.

CS2. Identificarea principalelor instituții bancare și a funcțiilor acestora în cadrul sistemului financiar național și internațional.

CS3. Analizarea produselor și serviciilor bancare, în raport cu nevoile unei afaceri, în scopul fundamentării deciziilor financiare.

CS4. Examinarea componenței și regulilor de perfectare a documentelor primare aferente operațiunilor economice efectuate cu banca.

CS5. Fundamentarea relațiilor dintre o afacere și instituțiile bancare, analizând contextul economic actual.

CS6. Utilizarea metodelor specifice de analiză și interpretare a informației cu privire la piața serviciilor bancare.

La finalul disciplinei elevii vor fi capabili/vor putea să:

R1. explice conceptele, principiile și teoriile fundamentale ale sistemului bancar;

R2. descrie structura și principalele funcții ale sistemului bancar național și internațional, evidențiind rolul acestuia în susținerea și dezvoltarea economiei;

R3. analizeze comparativ produsele și serviciile bancare, raportându-le la cerințele și obiectivele financiare ale unei afaceri;

R4. evalueze costurile și riscurile asociate diferitelor tipuri de operațiuni bancare din perspectiva unei întreprinderi;

R5. fundamenteze deciziile privind alegerea tipului de credit în funcție de nevoile financiare și condițiile pieței;

R6. completeze corect documentele primare utilizate în operațiunile economice cu banca, respectând cerințele legale și procedurale;

R7. propună soluții de colaborare între o afacere și bănci, în funcție de evoluția contextului economic și de obiectivele financiare ale firmei.

TEMA 1. SPECIFICUL ORGANIZĂRII ACTIVITĂȚII BANCARE

1.1 Evoluția, structura și rolul sistemului bancar.

1.2 Tipuri de instituții financiare: instituții bancare, instituții financiare nebancale și platforme digitale (fintech).

1.3 Rolul băncii în activitatea unei entități economice.

Rezumat:

Activitatea bancară reprezintă un element esențial al sistemului financiar, având un rol central în circulația banilor, atragerea economiilor și acordarea creditelor. Organizarea activității bancare implică un ansamblu de principii, structuri și proceduri menite să asigure eficiența, siguranța și legalitatea operațiunilor bancare.

Obiective:

- însușirea esenței activității bancare și determinarea rolului acesteia în economie;
- determinarea tipurilor de instituții bancare;
- înțelegerea relațiilor economice între bancă și agent economic.

1.1 Evoluția, structura și rolul sistemului bancar.

Băncile comerciale își au originea din cele mai vechi timpuri, fiind strâns legate de condițiile generale a dezvoltării societății umane. Primele elemente ale activității bancare sunt descrise în codul lui ”***Hamurape***” în sec. XIII î.e.n. Acest cod descria amănunțit activități de acordare a creditelor, acceptare a depozitelor, plată a dobânzii, ceea ce reprezintă în prezent ***operațiuni clasice bancare***.

Băncile comerciale, în concepția modernă apar mult mai târziu în sec. XII-XIV, odată cu apariția și instituționalizarea sistemelor monetare naționale.

Termenul de **bancă**, provine din italiană **banco**, ce reprezintă scaun de schimb, sau masă de bani. De obicei, bancherii își desfășurau activitatea în piețele comerciale, obținând și acordând împrumuturi, efectuând schimburi monetare. În cazul când bancherii nu își respectau obligațiunile, li se rupea banca, de unde și provine cuvântul, **bankrupt-faliment**.

Primele forme de activitate bancară datează din Antichitate, când templele și negustorii ofereau servicii financiare rudimentare. În **Mesopotamia** (aprox. 2000 î.Hr.), templele practicau activități asemănătoare băncilor: păstrau depozite de grâne și metale prețioase și ofereau împrumuturi cu dobândă. În **Egiptul** antic, funcționarii templelor administrau economiile oamenilor și acordau credite agricultorilor. Dezvoltarea comerțului în Europa a dus la apariția băncilor moderne în perioada **Evului Mediu**, în special în Italia, în orașe ca Florența, Veneția și Genova.

Bancherii florentini, precum familia **Medici**, au introdus sistemul conturilor și al schimbului de monedă. În această perioadă au apărut și primele case de schimb și case de depozit, care ofereau siguranță și facilități comerciale. În secolul XVII-XVIII, odată cu revoluția comercială și industrială, băncile au început să capete forme mai complexe:

În **Olanda**, a apărut **Banca Amsterdamului (1609)**, una dintre primele bănci centrale, care emitea bancnote și facilita tranzacțiile comerciale.

În **Anglia**, **Banca Angliei (1694)**, a fost fondată pentru a sprijini statul și comerțul, stabilind modelul băncii centrale moderne. Odată cu Revoluția Industrială, băncile au devenit indispensabile pentru finanțarea afacerilor și infrastructurii.

În **Statele Unite și Europa**, băncile comerciale și de investiții s-au extins rapid, s-au introdus noi produse financiare:

- a. credite ipotecare,
- b. depozite la termen,

- c. carduri,
- d. instrumente de investiții.

Astăzi, băncile sunt instituții globale, care oferă servicii complexe, inclusiv:

- Bănci comerciale și de retail;
- Bănci centrale și de dezvoltare;
- Instituții Fintech și bănci digitale care facilitează plăți online, credite instant și investiții prin aplicații mobile.

Astăzi, în economia modernă este greu să ne imaginăm lipsa băncilor comerciale și a instituțiilor financiare, acestea fiind mecanismul de funcționare a agenților economici dar și a satisfacerii nevoilor societății.

În literatura de specialitate, sunt întâlnite diferite opinii referitoare la tratarea termenului de bancă, unii economiști definesc termenul de bancă, ca o instituție financiară ce efectuează tranzacții de bani. Alți economiști definesc termenul de bancă, ca o instituție financiară ce efectuează administrarea profesională a resurselor financiare și le plasează în operații de creditare și plasament pe nume și cont propriu.

Legea cu privire la activitatea băncilor nr.202/2017, definește termenul de **bancă** ca *o instituție financiară*, a cărei scop principal de activitate este- atragerea depunerilor sau echivalente ale acestora, care sunt transferabile prin orice instrument de plată și sunt utilizate total sau parțial în acordarea de credite sau a face investiții pe propriul cont și risc.

1.2 Tipuri de instituții financiare: instituții bancare, instituții financiare nebancale și platforme digitale (fintech).

Sistemul bancar reprezintă un subsistem vital al economiei naționale, care asigură circulația banilor, intermedierea financiară și stabilitatea monetară. În Republica Moldova, sistemul bancar s-a dezvoltat în ultimele trei decenii, trecând prin etape de reforme, consolidare și modernizare, iar la momentul actual se aliniază treptat la standardele internaționale.

În Republica Moldova sistemul bancar este alcătuit din două nivele:

NIVELUL I. Banca Națională.

NIVELUL II. Băncile Comerciale.

Banca Națională a Moldovei, a fost înființată prin Decretul Președintelui Republicii Moldova, la 4 iunie 1991, cu desemnarea guvernatorului- Leonid Talmaci.

BNM este instituție autonomă a statului, care exercită rolul de bancă centrală. Ea are competențe exclusive, ce țin de emiterea monedei naționale- *Leul moldovenesc*, elaborarea și implimentarea politicii monetare, supravegherea și reglementarea activității bancare. Totodată BNM, este responsabilă de asigurarea stabilității prețurilor și de menținerea stabilității financiare în ansamblu. Un alt aspect important constă în, gestionarea rezervelor valutare ale statului și supravegherea sistemului de plăți.

La al doilea nivel se află băncile comerciale, instituții financiare ce activează în baza licențelor acordate de BNM. Ele au ca obiectiv principal, satisfacerea nevoilor economice și financiare ale clienților, atât a persoanelor fizice cât și a agenților economici.

Principalele activități economice ale băncilor comerciale sunt: atragerea depozitelor, acordarea de credite, efectuarea plăților și a transferurilor, precum și desfășurarea de operațiuni valutare.

În prezent, în Republica Moldova activează următoarele 10 bănci comerciale licențiate:

1. Moldova Agroindbank. (maib)
2. Moldindconbank.
3. Victoriabank.
4. OTP Bank.
5. Eximbank.
6. FinComBank.
7. Pro Credit Bank.
8. Euro Credit Bank.
9. Energbank.
10. Comerțbank.

Toate băncile comerciale desfășoară activități pe teritoriul țării, pentru persoanele fizice și cele juridice.

În Republica Moldova, **sectorul fintech** se află în dezvoltare, fiind susținut de reglementările BNM, privind plățile electronice și prestatorii nebankari de servicii de plată cum ar fi: Paynet, Mpay, aplicațiile de mobile banking ale băncilor, dar și startup-uri locale în domeniul digital.

Imaginea 1.1

Imaginea 1.2

Imaginea 1.3

Aceste instituții, au contribuit la digitalizarea serviciilor financiare, facilitând accesul la plăți electronice, credite online și alte soluții financiare inovative. În contextul digitalizării accelerate securitatea ciberbetică și reglementările devin priorități esențiale.

În 2025, s-au înregistrat progrese semnificative în implementarea autentificării biometrice și a sistemelor de detecție a fraudei, bazate pe inteligența artificială, adaptate economiei digitale a Moldovei.

Instituțiile fintech își propun următoarele scopuri pentru viitorul apropiat:

- ✓ *Creșterea utilizării portofelelor digitale* - odată cu pandemia COVID-19, un număr tot mai mare de consumatori aleg să achite plățile online.
- ✓ *Integrarea cu sistemele europene*- Republica Moldova urmărește armonizarea cu reglementările UE, ceea ce va facilita extinderea fintech-urilor pe piețele externe.
- ✓ *Parteneriate bancă- fintech* – băncile comerciale colaborează activ cu startup-uri fintech pentru a oferi servicii digitale competitive.
- ✓ *Educație financiară digitală*- utilizatorii încep să adopte treptat soluțiile fintech, dar este nevoie de instruire pentru creșterea încrederii și securității.

Atât băncile comerciale cât și instituțiile fintech, au ca scop satisfacerea necesităților consumatorului, pentru o analiză mai detaliată putem urmări informația din tabel.

Tabel 1.1 Asemănările și deosebirile între băncile comerciale și instituțiile financiare nebancare (platforme fintech).

Caracteristică	Bănci comerciale	Instituții financiare nebancare (platforme fintech)
Statut juridic	Instituții financiare licențiate, reglementate strict de BNM	Companii tehnologice sau nebancare, autorizate ca prestatori de servicii de plată sau microfinanțare
Rol principal	Atragere de depozite, creditare, plăți și servicii tradiționale bancare	Inovație în plăți digitale, portofele electronice, transferuri rapide, microcredite
Reglementare	Supuse reglementării stricte a Băncii Naționale, standardelor de capital și lichiditate	Reglementare mai flexibilă, conform Legii serviciilor de plată și monedei electronice (alinieră la UE – PSD2)
Produse și servicii	Conturi bancare, depozite, credite, carduri, transferuri internaționale, internet/mobile banking	Portofele digitale (Paynet, RunPay), plăți online (MPay).
Infrastructură	Rețea de sucursale, bancomate, aplicații bancare (MAIBank, OTP Bank Mobile)	Platforme digitale și aplicații mobile, terminale de plată, soluții online
Accesibilitate	Mai formală: necesită contracte, verificări, documente KYC (Know Your Customer)	Mai rapidă: aplicații cu deschidere online, proces simplificat de autentificare
Costuri pentru clienți	Comisioane bancare standard (plăți, întreținere cont, conversii valutare)	Comisioane mai reduse pentru plăți digitale și transferuri, dar dobânzi mai mari la microcredite
Public-țintă	Persoane fizice și juridice care au nevoie de servicii bancare complete și sigure	Utilizatori orientați spre tehnologie, persoane care preferă rapiditate și acces online
Nivel de încredere	Foarte ridicat datorită supravegheii BNM și garanției depozitelor (FGDB)	În creștere – atractive prin inovație, dar uneori percepute cu riscuri mai mari
Exemple în Moldova	MAIB, Moldindconbank, Victoriabank, OTP Bank, Eximbank, FinComBank	MPay, Paynet, RunPay.

Analiza comparativă a băncilor comerciale și a instituțiilor fintech din Republica Moldova, evidențiază faptul că cele două categorii de instituții nu trebuie privite ca rivali, ci mai degrabă ca **actori complementari** ai ecosistemului financiar.

Băncile comerciale rămân pilonii centrali ai stabilității financiare, având experiență îndelungată, reglementare strictă din partea Băncii Naționale a Moldovei și un nivel ridicat de încredere din partea clienților. Ele oferă o gamă largă de servicii – de la depozite și credite, până la plăți internaționale și produse de investiții – contribuind la finanțarea economiei reale și la protecția depozitelor prin mecanisme de garantare.

Pe de altă parte, instituțiile fintech reprezintă motorul inovației și digitalizării, aducând soluții rapide, accesibile și cu costuri reduse pentru utilizatori. Prin portofele electronice, plăți online, microcredite și transferuri digitale, fintech-urile răspund noilor nevoi ale consumatorilor moderni, în special ale tinerilor și persoanelor orientate spre tehnologie. Ele facilitează incluziunea financiară, oferind acces la servicii acolo unde băncile tradiționale sunt mai greu accesibile sau presupun proceduri complexe.

În contextul Republicii Moldova, integrarea celor două dimensiuni – **tradițională și digitală** – poate genera un sistem bancar modern, competitiv și rezilient. Băncile au început deja să colaboreze cu fintech-urile, dezvoltând aplicații de mobile banking, soluții de plăți electronice și servicii online adaptate la standardele internaționale. Această colaborare nu doar că sporește eficiența și rapiditatea tranzacțiilor, dar consolidează și încrederea în întregul sistem financiar.

1.3 Rolul băncii în activitatea unei entități economice.

Banca- reprezintă un partener indispensabil pentru orice entitate economică, indiferent de dimensiunea sau domeniul său de activitate. În economia contemporană, funcționarea unei întreprinderi este strâns legată de serviciile bancare, care facilitează atât gestionarea resurselor financiare, cât și dezvoltarea afacerii.

În primul rând, banca are rolul de **intermediar financiar**, asigurând transferul fondurilor între diferiți agenți economici. Prin in-

termediul conturilor bancare, o companie poate încasa plăți, efectua decontări, achita salarii și onora obligații fiscale, ceea ce contribuie la fluidizarea circuitului banilor în economie.

În al doilea rând, băncile oferă **resurse financiare suplimentare** sub formă de credite și linii de finanțare. Acestea permit întreprinderilor să realizeze investiții, să modernizeze tehnologiile, să-și extindă activitatea sau să-și asigure capitalul de lucru. Astfel, banca sprijină dezvoltarea și competitivitatea firmelor pe piață.

Un alt aspect important este **gestionarea riscurilor financiare**. Prin instrumente precum garanțiile bancare, acreditivele, asigurarea plăților și produsele de hedging, banca oferă întreprinderilor siguranță în derularea tranzacțiilor interne și internaționale.

Totodată, băncile pun la dispoziția companiilor servicii de **consultanță financiară și investițională**, orientându-le în alegerea celor mai avantajoase soluții pentru administrarea resurselor. În plus, digitalizarea sectorului bancar a adus inovații precum internet banking și mobile banking, care facilitează accesul rapid la operațiuni și reduc costurile administrative ale firmelor. Prin urmare, rolul băncii în activitatea unei entități economice este complex și multidimensional: de la furnizarea infrastructurii financiare necesare funcționării zilnice, până la susținerea investițiilor, gestionarea riscurilor și integrarea pe piețele internaționale. O relație solidă între bancă și companie constituie o condiție esențială pentru stabilitatea și creșterea economică durabilă. În condițiile economiei moderne, banca nu este doar o instituție care păstrează fondurile unei firme, ci un partener strategic care facilitează accesul la resurse financiare, asigură lichiditatea și securitatea tranzacțiilor și sprijină dezvoltarea pe termen lung.

Un prim domeniu important îl constituie **operațiunile de depozit și conturi**, prin intermediul cărora agenții economici își gestionează fluxurile bănești. Deschiderea și administrarea conturilor curente, depunerile și retragerile de numerar, precum și utilizarea cardurilor corporative sunt elemente indispensabile activității cotidiene.

O altă categorie majoră o reprezintă **operațiunile de creditare**. Întreprinderile pot contracta credite pe termen scurt pentru acope-

rirea necesarului de capital de lucru sau pe termen lung pentru realizarea investițiilor. De asemenea, băncile pun la dispoziție linii de credit, overdrafturi și leasinguri, instrumente ce permit firmelor să-și extindă activitatea și să-și modernizeze baza tehnico-materială.

De o importanță deosebită sunt și **operațiunile de plăți și decontări**, care facilitează onorarea obligațiilor financiare către furnizori, parteneri și angajați. Prin transferuri bancare interne și internaționale, internet banking și mobile banking, întreprinderile își pot asigura rapiditatea și siguranța tranzacțiilor.

În cadrul comerțului intern și internațional, băncile oferă **garanții bancare, acreditive și incasso**, care sporesc încrederea între parteneri și reduc riscurile neexecutării obligațiilor contractuale. De asemenea, pentru firmele cu activitate de import-export, **operațiunile valutare** – precum schimbul valutar, conturile în monedă străină și transferurile internaționale – reprezintă un sprijin constant.

Nu în ultimul rând, banca furnizează **servicii de consultanță și administrare**, orientând agenții economici în alegerea celor mai eficiente soluții de finanțare, optimizarea fluxurilor de numerar și gestionarea riscurilor.

Astfel, principalele operațiuni dintre bancă și agentul economic reflectă o relație de parteneriat, în care banca susține stabilitatea financiară, competitivitatea și dezvoltarea durabilă a firmelor. Această interdependență demonstrează rolul fundamental al băncilor în dinamica economiei contemporane.

Conținutul seminarului:

- 1.1 Evoluția, structura și rolul sistemului bancar.
- 1.2 Tipuri de instituții bancare (banca centrală, bănci comerciale, fintech).
- 1.3 Rolul băncii în activitatea unei entități economice.

Sarcini de evaluare/ autoevaluare:

1. Definiți termenii: bancă, investiție, instituție financiară ne-bancară (fintech).
2. Unde și cind apar primele bănci din lume?
3. Cind a fost înființată Banca Națională a Moldovei?

4. Cine a fost primul guvernator a BNM?
5. Enumerați principalele operațiuni bancare.
6. Numiți băncile comerciale licențiate din R.M.
7. Enumerați și caracterizați principalele operațiuni dintre bancă și agent economic.

Sarcini pentru activitatea individuală:

Să se elaboreze o prezentare la una din temele:

1. Structura actuală a sistemului bancar, din Republica Moldova și Uniunea Europeană.
2. Realizați un grafic cu evoluția sistemului bancar din Republica Moldova, din ultimii 10 ani (număr de bănci active totale) pe baza datelor publicate pe site-ul BNM.
3. Elaborați o comunicare privind rolul băncii în activitatea unei entități economice.

TEMA 2. INSTRUMENTE DE FINANȚARE A AFACERII PRIN INTERMEDIUL BĂNCILOR COMERCIALE

2.1 Operațiunile de creditare ale băncii: conceptul, principiile, funcțiile rolul.

2.2 Clasificarea creditelor bancare.

2.3 Etapele de acordare a creditului.

2.4 Dobânda, comisioanele și garanțiile – componente esențiale ale costului creditului bancar.

2.5 Operațiunile specifice de creditare: leasing și factoring.

Rezumat:

Băncile comerciale joacă un rol esențial în sprijinirea dezvoltării afacerilor, oferind diverse instrumente financiare care permit agenților economici să-și asigure resursele necesare pentru activitatea curentă și investiții.

Obiective:

- însușirea noțiunilor: credite, dobândă, comisioane, garanții;
- determinarea etapelor de acordare a creditelor;
- studierea ofertelor de creditare a băncilor comerciale;
- înțelegerea operațiunilor specifice de creditare:
leasing și factoring

2.1 Operațiunile de creditare ale băncii: conceptul, principiile, funcțiile rolul.

Creditul -reprezintă operațiunea, prin care o bancă sau o altă instituție financiară, acordă unei persoane fizice sau juridice o sumă de bani, sau resurse financiare pe care beneficiarul se obligă să le restituie, împreună cu dobânda și eventualele comisioane, într-un termen stabilit prin contract.

Conceptul general al creditului presupune existența relațiilor monetare care apar în legătură cu acordarea unui împrumut cu condiția rambursării la scadență și plată a dobânzii.

Alți economiști definesc **creditul** ca schimbul unei valori monetare viitoare.

Operațiunile de creditare reprezintă totalitatea activităților prin care o bancă acordă împrumuturi clienților (persoane fizice sau juridice) pe baza unui contract de credit, în schimbul plății unei dobânzi și în condiții de rambursare stabilite.

Creditarea bancară presupune respectarea anumitor principii pe care se bazează **relațiile dintre debitori și creditori**. Respectarea acestor principii, permit reducerea riscului aferent operațiunilor de creditare.

Principalele principii de creditare sunt:

- **Principiul prudenței și a siguranței** - băncile sunt obligate să acorde credite doar după o analiză riguroasă a bonității clientului să evaluează veniturile, datoriile, istoricul de credit, capacitatea de rambursare și riscurile asociate.Scopul este protejarea băncii și a deponenților de pierderi financiare.
- **Principiul rentabilității și a eficienței**- creditul trebuie să aducă beneficii ambelor părți: băncii – prin dobânzi și comisioane, clientului – prin finanțarea activităților economice sau personale. Băncile urmăresc ca plasamentele de credite să fie profitabile, dar și sustenabile.
- **Principiul lichidității** - creditele se acordă astfel încât banca să-și păstreze permanent capacitatea de a-și onora obligațiile față de deponenți și alți creditori. BNM impune cerințe minime de lichiditate pe care băncile trebuie să le respecte.

- **Principiul garanțării**- modalități de asigurare și recuperare a mijloacelor bănești. Orice decizie privind creditarea unui client, v-a lua în considerare capacitatea prezentă și viitoare a clientului de a rambursa creditul.
- **Principiul rambursabilității și al scadenței**- de regulă creditele sunt acordate pe o perioadă strict determinate. Orice credit trebuie rambursat integral la termenul stabilit în contract, banca și clientul stabilesc un graphic de rambursare acesta poate fi în rate egale, descrescătoare sau la scadență.
- **Principiul destinației creditului** – se referă la faptul că banca v-a acorda credite pentru scopuri bine determinate și v-a cere utilizarea resurselor conform destinației (de exemplu: investiții, consum, capital de lucru), banca monitorizează utilizarea corectă a mijloacelor bănești, mai ales în cazul creditelor de afaceri.
- **Principiul transparenței și al responsabilității**- banca este obligată să informeze clientul despre toate condițiile contractului de credit: dobânda, DAE- dobânda anuală efectivă, comisioane, penalități. Clientul este obligat să-și asume responsabilitatea pentru respectarea clauselor contractuale.
- **Principiul diversificării și al limitării riscurilor** – acest principiu presupune o dezvoltare continuă a operațiunilor de creditare. Băncile nu pot concentra excesiv creditele la un singur debitor sau sector economic. BNM stabilește limite de expunere la risc pentru a evita dependența de clienți mari sau domenii vulnerabile.

Principiile de creditare în Republica Moldova asigură un echilibru între interesele băncii (siguranță, rentabilitate, lichiditate) și nevoile clientului (acces la finanțare transparentă și responsabilă). Ele contribuie la stabilitatea sistemului bancar și la dezvoltarea economiei naționale.

Creditul reprezintă nu doar un instrument financiar, ci și un mecanism esențial de susținere a economiei și a vieții sociale. El intervine în procesul de redistribuire a resurselor, oferind posibilitatea ca banii temporar disponibili să fie orientați către sectoarele unde există nevoie acută de finanțare.

În primul rând, creditul îndeplinește o **funcție de mobilizare și redistribuire a capitalului**. Băncile colectează economiile populației și ale agenților economici, direcționându-le către cei care au proiecte de investiții sau necesități de consum.

În al doilea rând, creditul are o **funcție de accelerare a circulației banilor**. Prin intermediul lui, capitalul este pus rapid în mișcare, fără ca beneficiarii să fie nevoiți să aștepte acumularea resurselor proprii.

Totodată, creditul îndeplinește și o **funcție de stimulare a producției și a consumului**. Creditele de investiții încurajează modernizarea întreprinderilor și dezvoltarea economiei, iar creditele de consum sporesc accesul populației la bunuri și servicii.

Un alt aspect important este **funcția de control și disciplină financiară**. Atunci când solicită un credit, debitorul este obligat să prezinte documente, să dovedească bonitatea și să respecte graficul de rambursare. Aceasta contribuie la responsabilizarea agenților economici și a populației.

De asemenea, creditul are un rol semnificativ în **crearea monedei scripturale**, deoarece prin activitatea de creditare băncile sporesc masa monetară aflată în circulație, susținând tranzacțiile economice.

Dacă ne referim la **rolul creditului**, observăm că acesta este multiplu. Din punct de vedere **economic**, creditul sprijină dezvoltarea întreprinderilor, stimulează investițiile și consumul, iar astfel contribuie la creșterea economică. Din punct de vedere **social**, creditul permite populației să-și îmbunătățească nivelul de trai prin acces la locuințe, educație, servicii medicale sau bunuri de folosință îndelungată. Totodată, creditul are și un **rol financiar-monetar**, fiind un instrument de reglare a masei monetare și de implementare a politicii monetare naționale.

2.2 Clasificarea creditelor bancare.

În activitatea bancară, creditul reprezintă unul dintre cele mai importante instrumente financiare, prin care se mobilizează și se redistribuie resursele bănești în economie. Diversitatea nevoilor de

finanțare, complexitatea relațiilor economice și diferențele dintre beneficiarii de credite impun necesitatea unei clasificări clare și riguroase a creditelor bancare.

Literatura de specialitate clasifică creditele astfel:

I. În funcție de termenul de rambursare:

- Credite pe termen scurt – până la 12 luni; folosite mai ales pentru capital de lucru, stocuri sau nevoi temporare de lichidități.
- Credite pe termen mediu – între 1 și 5 ani; utilizate pentru investiții de valoare medie, procurarea utilajelor sau echipamentelor.
- Credite pe termen lung – peste 5 ani; destinate, de regulă, investițiilor mari, cum ar fi construcția locuințelor sau dezvoltarea infrastructurii.

II. În funcție de destinație:

- Credite de consum – acordate persoanelor fizice pentru procurarea bunurilor de folosință îndelungată, studii, vacanțe etc.
- Credite ipotecare – destinate achiziției, construcției sau renovării locuințelor.
- Credite pentru agenți economici – pentru finanțarea producției, comerțului, exporturilor, importurilor sau investițiilor în afaceri.
- Credite pentru stat – acordate guvernului sau administrației publice pentru acoperirea deficitului bugetar.

III. În funcție de modul de garantare:

- Credite garantate – susținute de garanții reale (ipotecă, gajuri) sau personale (garanții, fidejusiuni).
- Credite negarantate – acordate pe baza bonității debitorului și a istoricului său financiar.

IV. În funcție de modul de rambursare:

- Credite cu rambursare în rate egale – suma împrumutată se restituie periodic, împreună cu dobânda.

- Credite cu rambursare descrescătoare – ratele de capital scad treptat, dar dobânda se calculează la soldul rămas.
- Credite cu rambursare la scadență – întreaga sumă se rambursează la sfârșitul perioadei de creditare.

V. În funcție de moneda în care sunt acordate:

- Credite în moneda națională (lei moldovenești) – pentru evitarea riscului valutar.
- Credite în valută străină – de regulă, în euro sau dolari SUA, folosite de exportatori, importatori sau persoane cu venituri în valută.

VI. În funcție de rata dobânzii:

- Credite cu rata dobânzii fixă – rata dobânzii rămâne neschimbată pe toată durata contractului.
- Credite cu dobândă flotantă (variabilă) – rata dobânzii se modifică în funcție de indicele pieței financiare sau de deciziile Băncii Naționale.

Clasificarea creditelor bancare nu reprezintă doar o împărțire formală pe criterii, ci un instrument esențial de organizare și analiză a activității bancare. Prin stabilirea unor categorii clare – după termen, destinație, garanții, modalitatea de rambursare, monedă sau dobândă – băncile pot răspunde mai eficient nevoilor clienților și pot gestiona corespunzător riscurile asociate creditării. Această clasificare facilitează transparența și permite atât clienților, cât și instituțiilor de reglementare să înțeleagă mai bine structura și impactul creditelor în economie. În același timp, ea contribuie la creșterea stabilității sistemului financiar și la stimularea dezvoltării economice prin orientarea resurselor către sectoarele cu cel mai mare potențial.

2.3 Etapele de acordare a creditului.

Creditul reprezintă relația bănească între o persoană fizică sau juridică, numită creditor, care acordă unei alte persoane, debitorul, un împrumut în bani cu o dobândă stabilită în funcție de riscul pe care și-l asumă creditorul sau de reputația debitorului pe un termen stabilit.

În esență, creditul reprezintă schimbul unei valori monetare prezente contra unei valori monetare viitoare. Procesul de acordare a creditelor agenților economici în cadrul băncii comerciale cuprinde mai multe etape:

1. solicitarea creditului și prezentarea pachetului de documente de către solicitant;
2. analiza solvabilității ce presupune analiza aspectelor financiare și nefinanciare ale solicitantului de credit;
3. negocierea și aprobarea creditului;
4. derularea creditului bancar;
5. controlul și supravegherea bancară utilizării și rambursării creditului.

1. Solicitarea creditului.

Examinarea cererii de credit este etapa preliminară a relațiilor de creditare. Cererea de credit perfectată de o persoană juridică și prezentată băncii va conține, de regulă, următoarea informație: denumirea băncii; denumirea completă a entității; adresa sediului entității; suma creditului solicitat, scrisă în cifre și litere; durata creditului în zile / luni / trimestre / ani; destinația creditului, expusă detaliat; modalități de asigurare a creditului expusă detaliat. Identificarea subiecților și detalierea relațiilor de credit pornește de la aspectele formale de natură juridică legate de existența legală a solicitantului și de evaluarea aptitudinii de creditare a acestora.

De la agentul economic banca cere documente care:

1. conferă constituirea juridică a agentului economic (statutul, decizia despre fondare, certificate de înregistrare în organele respective, licența de genul de activitate etc);
2. conferă activitatea economică și starea financiară a agentului economic (bilanțul contabil, raportul privind rezultatele financiare, raportul privind fluxul mijloacelor bănești, declarația privind impozitul pe venit, bussines planul activității agentului economic până la 3 ani, etc);
3. argumentarea sau fundamentarea tehnico-economică necesității creditului care conține: destinația creditului, suma și termenul

creditului, contracte de parteneriat inclusiv cu investitorii care sunt la baza viitoarei activități, contracte cu furnizori, etc.

4. Documente ce argumentează asigurarea creditului (gaj, ipotecă, garanția bancară, etc.). Toate aceste documente se anexează la cererea solicitantului de credit.

Pe baza documentelor prezentate banca trebuie să evalueze riscurile cu care au de-a face în creditarea solicitantului, să cerceteze motivul împrumutului, și să identifice sursele de restituire care depind de derularea afacerii pe care o creditează.

2. Analiza solvabilității.

Cadrul analizei și evaluării solicitantului de credit include două direcții principale:

1. analiza aspectelor economico-financiare;
2. analiza aspectelor nefinanciare. Analiza aspectelor economico-financiare vizează atât analiza perioadelor anterioare, de regulă, 2 ani, cât și proiectele financiare pentru perioadele viitoare. Aceasta analiză se realizează în baza documentelor financiare: bilanțul contabil, raportul privind rezultatele financiare și raportul privind fluxul mijloacelor bănești. În baza datelor furnizate din rapoarte financiare, ofițerul creditar determină situația bonității clientului, folosind în acest sens un sistem de indicatori de structură și performanță repartizat în:

1. indicatori de lichiditate;
2. indicatori de echilibru financiar;
3. indicatori de gestiune;
4. indicatori de rentabilitate;
5. indicatori ai fondului de rulment;
6. indicatori ai fluxului de numerar.

Acești indicatori sunt utilizați de bănci în mod diferit luându-se în considerare termenul creditului, obiectul creditului, sfera economică a agentului economic, tipul solicitantului, etc. Sistemul de indicatori este menit să servească drept instrument ce permite băncii să analizeze critic modul de realizare a obiectivelor asumate pentru a lua prompt decizii de a acorda credite clienților ce vor avea posi-

bilitatea de a le folosi în relansarea economică a activităților și a relansării economiei naționale. Astfel, în dependență de acești factori în cadrul analizei și evaluării performanțelor economico-financiare se vor calcula coeficienții indicatorilor ce vor devia de la o bancă la alta, de la un debitor la altul, de la un tip de credit la altul.

3. În analiza aspectelor nefinanciare a solicitantului se va ține cont de o serie de factori specifici ce au influență asupra mediului intern al afacerii și exteriorul acesteia.

Factorii interni se structurează astfel:

- managementul, care include pregătirea profesională, prestigiul și experiența în ramură, experiența în domeniul conducerii membrilor echipei manageriale, modul de asigurare a succesiunii manageriale, gradul de participare a managerilor la capitalul societății, structura echipei manageriale pe domenii de competență, capacitatea de a se achita de obligații, etc.
- activitatea agentului economic, care include: evoluția de ansamblu a activității și profilul acesteia; caracterul activității, care poate fi permanent, sezonier sau ciclic; sfera de activitate; natura produselor și serviciilor de pe poziția consumatorului; identificarea și prezentarea concurenților; segmentul de piață deținut; relațiile cu furnizorii; politica de preț, etc.
- strategia, care include existența unei strategii pe termen de 3-5 ani și modalitățile de realizare ale acesteia; alternative și implicații în cazul nerealizării strategiei propuse; existența unui plan de restructurare și redresare.

Factorii externi sunt:

- politica economică generală a clientului și strategiile viitoare în cadrul domeniului de activitate; - impactul cadrului legislativ asupra activității agentului economic;
- incidența factorilor macroeconomici (inflația, rata dobânzii, șomaj); - dependența geografică față de sursele de aprovizionare, mijloace de transport utilizate, etc.
- caracteristicile domeniului de activitate: competitivitate; nivelul profitabilității; gradul de tehnologizare etc.

Dacă indicatorii economico-financiari și aspectele nefinanciare prezintă o stare bună, corespund normelor stabilite în politica creditară a băncii și implică un risc minim, banca trece la următoarea etapă a procesului de creditare, la etapa de negociere, aprobare și acordare a creditului.

4. Negocierea și aprobarea creditului

În procesul de aprobare, dreptul de a lua decizii referitor la acordarea creditelor se atribuie unui Comitet de credit compus dintr-un număr impar de membri dar nu mai puțin de 3 persoane. Suma maximă a unui credit care poate fi acordat fără aprobarea Comitetului de credit, la nivel de filială, este determinată de politica creditară a băncii, dar orice tranzacție de credit poate fi încheiată numai cu avizul a cel puțin 3 persoane.

După aprobarea creditului, banca, împreună cu solicitantul, încheie contractul de credit. Contractul de credit este un document juridic în care sînt reflectate toate condițiile de acordare a creditului, atît din punct de vedere legal cît și din punct de vedere economic.

Contractul de credit conține următoarele date:

1. Preambulul, care conține denumirea contractului; data și locul încheierii; descrierea datelor părților participante.

2. Obiectul contractului, ce conține informația privind suma; destinația creditului; termenul de acordare; modalități de acordare; prețul creditului, care include rata dobânzii și taxe suplimentare, metode de calculare a ratei dobânzii, termene de rambursare, garanții de asigurare etc.

3. Obligațiile și drepturile părților atît solicitantului de credit cît și a băncii comerciale.

4. Metode de soluționare a litigiilor și alte clause

5. Data încheierii contractului.

6. Semnăturile și ștampilele ambelor părți cu autentificarea notarială.

Acordarea creditului se realizează conform procedurilor stabilite în politica de creditare a bancii și respectînd condițiile și terme-

nele stabilite în contractul de credit. Respectarea strictă a condițiilor stabilite în contractul de credit permite menținerea procesului de creditare la un nivel standard și asigură rambursarea sumei creditului și dobânzii în termenele prevăzute.

2.4 Dobânda, comisioanele și garanțiile – componente esențiale ale costului creditului bancar.

Dobânda a apărut în antichitate și a însoțit permanent împrumutul. Tot din timpuri străvechi au început și disputele privind dobânda. Dobânda a fost și este una din materiile cele mai discutate de economiști, filosofi și sociologi.

Justificarea dobânzii vine din realitatea economică existentă în cursul istoriei.

Opinii istorice privind dobânda.

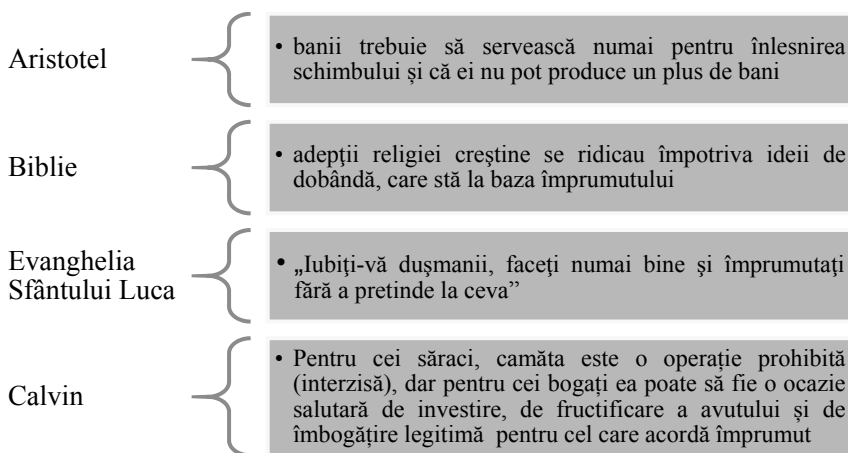

Figura 1.1 Abordări istorice privind dobânda.

Dobânda- reprezintă prețul care trebuie plătit pentru împrumutarea, respectiv utilizarea, unei sume de bani pentru o anumită perioadă, mai precis suma pe care un împrumutat (debitor) o plătește unui împrumutător (creditor), pentru banii împrumutați.

Clasificarea ratei dobânzii este nivelul procentual aplicat capitalului împrumutat pe perioada derulării creditului.

➤ **După modul de calculare a dobânzii pentru sumele depuse la o bancă:**

* **Dobândă simplă**, calculată pe baza fondurilor depuse inițial.

* **Dobândă acumulată**, calculată prin aplicarea ratei dobânzii la suma reprezentând capitalul depus inițial și dobânda obținută pentru perioada anterioară.

➤ **După dobânda percepută de o bancă pentru sumele date cu împrumut:**

* **Dobândă fixă**, care rămâne nemodificată pe toată durata contractului.

* **Dobândă variabilă**, care se modifică pe perioada contractului în funcție de diferite criterii, cel mai frecvent fiind vorba despre indicatori monetari.

Formula de calcul a dobânzii simple:

$D = S * Rd * t / 365 * 100$, unde:

S= Valoarea creditului;

Rd= Rata dobânzii;

T= Timpul

Dobânda calculată este achitată lunar, trimestrial, anual sau la rambursarea creditului, condiția fiind stabilită în contract. Achitarea dobânzii poate fi făcută prin transfer, în baza ordinului de plată, în numerar sau prin card bancar.

Dobânzile datorate și neachitate din lipsa de fonduri în conturi, se trec la restanțe și se vor încasa cu prioritate din orice disponibilități și încasări ale debitorului.

Comisioanele sunt sumele suplimentare pe care banca le percepe pentru serviciile legate de acordarea și administrarea creditului. Ele influențează costul total al creditului și trebuie să fie cunoscute de clienți înainte de semnarea contractului.

Tipuri de comisioane uzuale în băncile moldovenești:

I. Comision de acordare (sau de inițiere a creditului)

Acest tip de comision este perceput la momentul semnării contractului.

Valoarea tipică: 0,5 – 2% din suma creditului.

➤ Exemple:

Credit persoană fizică: $50.000 \text{ MDL} \times 1\% = 500 \text{ MDL}$

Credit pentru IMM: $200.000 \text{ MDL} \times 1,5\% = 3.000 \text{ MDL}$

II. Comision de administrare (sau de gestionare a creditului)

Perceput lunar, trimestrial sau anual pentru administrarea creditului, acoperă costurile băncii pentru monitorizarea rambursării, calculul dobânzilor și evidența creditului.

➤ Exemple: 0,1 – 0,3% din soldul creditului pe lună.

III. Comision pentru rambursare anticipată

Dacă clientul decide să plătească creditul înainte de termen, banca poate percepe o taxă, scopul acestui comision este protejarea băncii de pierderile din dobânzile neîncasate. În Moldova, valoarea este de obicei între 0,5% și 2% din suma rambursată anticipat.

IV. Comision pentru evaluarea și administrarea garanțiilor

Acesta este perceput pentru evaluarea bunurilor puse gaj sau administrarea acestora pe durata creditului.

➤ Exemplu: evaluarea unui imobil pentru credit ipotecar: 300–1.000 MDL.

V. Alte comisioane posibile

- Comision de analiză a dosarului de credit.
- Comision pentru modificarea condițiilor contractului.
- Comision pentru retragerea sau transferul fondurilor creditului.

Băncile sunt obligate să afișeze toate comisioanele în contractul de credit conform legislației BNM (Banca Națională a Moldovei).

Garanțiile - reprezintă un angajament al clientului de a-și îndeplini obligațiile față de bancă, iar banca se asigură că va recupera creditul în caz de neplată.

Garanțiile bancare sunt avantajoase atât pentru bancă, prin reducerea riscului de neplată a clientului, iar pentru client, este posibilitatea de a obține credite mai mari la condiții mai bune (dobânda mai mică), banca spune clar că ”garanția protejează atât banca cât și clientul, pentru că permite accesul la finanțare responsabilă și sigură”.

Băncile comerciale, acordând credite trebuie să evalueze și să accepte garanțiile înainte de acordarea creditului, pentru a evita anumite situații de neplată din partea clientului. În Republica Moldova, legea bancară și reglementările BNM stabilesc criterii clare pentru acceptarea garanțiilor. Este de datoria băncii să aducă la cunoștința clientului despre informațiile detaliate, asupra riscurilor ce pot apărea pe parcursul perioadei de acordare a creditului și procedura de valorificare a acestuia în contractual de creditare.

În tabelul de mai jos, putem observa toate tipurile de garanții bancare, cit și avantajele-dezavantajele acestora.

**Tabel nr. 2.1 Tipurile de garanții bancare:
avantajele și dezavantajele acestora.**

Tip de garanție	Exemple	Avantaje	Dezavantaje / Riscuri
Garanții reale	Imobile, terenuri, mașini, utilaje, depozite colaterale	<ul style="list-style-type: none"> - Reduc riscul pentru bancă - Permite credite mai mari sau dobânzi mai mici - Valorificabile rapid în caz de neplată 	<ul style="list-style-type: none"> - Clientul poate pierde bunul dacă nu rambursează creditul - Necesită evaluare și asigurare
Garanții personale	Co-debitori, persoane fizice sau juridice care garantează	<ul style="list-style-type: none"> - Crește șansele de aprobare a creditului - Poate ajuta firmele fără active suficiente 	<ul style="list-style-type: none"> - Risc pentru garanți dacă clientul nu plătește - Relațiile personale pot fi afectate
Garanții prin asigurare	Police de asigurare împotriva șomajului, accidentelor, bolilor sau insolvenței	<ul style="list-style-type: none"> - Protejează bunurile clientului - Reduce riscul bancar fără a bloca activele 	<ul style="list-style-type: none"> - Cost suplimentar pentru client - Poate avea excluderi sau limitări
Garanții bancare comerciale	Garanții de plată pentru contracte interne sau internaționale	<ul style="list-style-type: none"> - Facilitează tranzacții comerciale sigure - Clientul nu trebuie să plătească imediat 	<ul style="list-style-type: none"> - Poate implica comisioane - Nu acoperă neplata clientului în toate situațiile

Datorită garanțiilor multiple, creditul este mai sigur, iar clientul beneficiază de condiții mai bune, chiar dacă apar situații neprevăzute.

Costul real al unui credit include dobânda, comisioanele și cheltuielile pentru garanții, iar înțelegerea acestuia este esențială pentru un credit responsabil și sigur, care este acordat clienților pentru desfășurarea activității.

2.5 Operațiunile specifice de creditare: leasing și factoring.

În condițiile Republicii Moldova, leasing-ul este un fenomen nou și până în prezent nu este destul de profund studiat. Băncile comerciale autohtone au dreptul la desfășurarea operațiunilor doar de leasing financiar, conform legislației în vigoare. **Legea cu privire la activitatea băncilor nr.202/2017, articolul 14, privind leasingul financiar.**

Leasingul este o formă specială de creditare care permite închirierea bunurilor imobile sau mobile, de către societăți financiare specializate, agenților economici care nu dispun de fonduri proprii suficiente pentru a-și achiziționa astfel de bunuri cu plata integrală sau nu doresc să-și achiziționeze aceste bunuri deoarece le sunt necesare pentru perioade scurte de timp.

Activele de valori mari care pot face obiectul operațiunilor de leasing sunt: mijloace de transport, utilaje de ridicat, echipamente de transport, echipamente medicale, echipamente industriale specializate, instalații și utilaje de extracție, uzine, etc.

După natura contractului deosebim două forme de leasing: **financiar și operativ**, dar băncile comerciale din Republica Moldova au dreptul să efectueze doar operațiunea de leasing financiar, astfel:

Ne referim la operațiunile de leasing financiar când se respectă una sau mai multe din condițiile:

- riscurile și beneficiile aferente dreptului de proprietate trec asupra utilizatorului din momentul încheierii contractului;

- utilizatorul poate opta pentru cumpărarea bunului, iar prețul de cumpărare va prezenta cel mult 50% din valoarea de piață pe care acesta o are la data încheierii contractului;

- părțile au prevăzut că la expirarea contractului de leasing se transferă utilizatorului dreptul de proprietate asupra bunului;

- perioada de folosire a bunului în sistemul de leasing acoperă cel puțin 75% din durata normată de utilizare a bunului chiar dacă, în final, dreptul de proprietate nu este transferat.

La rîndul lui, **leasingul financiar** poate fi cu plată integrală sau cu plată parțială. În cazul leasingului cu plată integrală, ratele sînt astfel calculate încît după încheierea perioadei de închiriere să

se acopere integral prețul de achiziție a mijloacelor fixe plus alte cheltuieli inclusiv dobânda și profitul societății de leasing. În cazul leasingului cu plată parțială chiriile nu acoperă întreaga valoare a activului fix, profitul societății de leasing și alte cheltuieli. La sfârșitul contractului de leasing, utilizatorul are obligația de a plăti activul fix la o valoare reziduală.

Indiferent de tip, contractul de leasing poate fi reziliat numai de către societatea de leasing din propria inițiativă sau cu acordul acesteia la solicitarea locatarului.

Factoring-ul este un mecanism de finanțare pe termen scurt de către bancă prin preluarea facturilor de la clientul beneficiar al acestora contra unei sume de bani numita **agio**.

Operațiunea de factoring are la bază un contract de factoring încheiat între aderent (furnizor, producator) și o bancă numită factor, prin care aceasta asigură finanțarea, urmărirea creanțelor și protecția contra riscurilor de credit în schimbul cedării de către aderent a creanțelor în favoarea băncii.

Din punct de vedere al modului de evaluare și administrare a creanțelor de către factor, operațiunile de factoring poate lua următoarele forme:

- factoring cu plată imediată, când factorul achită contravaloarea facturilor aderentului la prezentarea;
- factoring cu plata la o dată viitoare stabilită în lor; contract;
- factoring mixt, când factorul plătește o parte a contravalorii facturilor aderentului sub formă de avans, iar diferența la o dată viitoare.

Acceptarea de către bancă a facturilor de la aderenți presupune agregarea de către bancă, în primul rând, a debitorilor lor care vor trebui să plătească în final contravaloarea facturilor respective.

Banca percepe o taxă (marja de risc) pentru fiecare factură acceptată. Banca acceptă să plătească facturile numai în condițiile în care debitorul va face plata direct băncii. Băncile pot acorda credit și societăților de factoring pe baza contractelor de factoring încheiate cu aderenții. Valoarea creditului acordat de către bănci este determinată pentru fiecare debitor în funcție de cifra de afaceri,

periodicitatea livrărilor, valoarea fiecărei livrări, termenul acordat debitorului pentru efectuarea plății.

Factoringul are următoarele caracteristici:

- reprezintă un pachet complex de servicii care asigură:
 - finanțarea pe baza facturilor provenite din livrări de marfuri, executări de lucrări prestări de servicii;
 - administrarea creanțelor;
- se acordă finanțare în lei și/sau valută pentru creanțele comerciale pe care clientul le deține din diverse contracte comerciale în lei și/sau valută
- de regulă, banca fixează un nivel maxim al finanțării la momentul inițial al preluării facturilor de la aderent (de exemplu, 80-90% din contravaloarea facturilor în momentul cumpărării creanțelor de către bancă), diferența de 20-10% din facturi urmînd a fi plătită de banca aderentului la încasarea facturilor de către factor de la debitorul aderentului;
- perioada de finanțare este pe termen scurt (de exemplu 180 de zile de la data emiterii facturilor)
- se adresează: agenților economici, producători, comercianți de bunuri sau prestatori de servicii la care probabilitatea apariției unui litigiu legat de produsele/serviciile supuse factoringului este redusă.

Nu se pretează derulării prin factoring produsele care necesită grad mare de finisare, produsele unicate, o piață de desfacere extreme de restrînsă, precum și activitatea de construcții;

- sunt necesare mai multe condiții pentru derularea factoringului: - produsele/serviciile facturate trebuie să fie livrate/prestate efectiv către clienți; - facturile să nu fie cesionate în favoarea altor datorii/obligații; scadența facturilor să nu depășească termenul fixat de banca (de exemplu 180 de zile de la emitere); dacă încasările din contractele propuse a fi derulate prin factoring au fost cesionate băncii în baza unor contracte de credit de producție/ investiții, finanțarea prin factoring poate fi acordată numai dacă sumele respective rambursează creditul acordat anterior.

Factoringul are în felul acesta următoarele avantaje pentru aderent:

- plata imediată a facturilor, în ziua prezentării facturilor la unitatea bancară teritorială, după aprobarea tranzacțiilor și semnarea acordului-cadru de factoring;
- plata creanțelor înainte de scadența, încasarea „la termen” transformându-se în încasare „la vedere”;
- acces la lichidități într-un timp mult mai scurt decât în cazul unui credit, obținându-se astfel o îmbunătățire a cash-flow-ului;
- flexibilitate în utilizarea fondurilor obținute prin finanțare, în funcție de necesitățile imediate, nefiind necesară justificarea destinației plăților;
- finanțare fără garanții materiale:
 - consultanță gratuită de specialitate din partea reprezentanților băncii la întocmirea documentației necesare obținerii finanțării; flexibilitate în negocierea costurilor; documentație redusă pentru obținerea finanțării prin factoring față de cea pentru acordarea unui credit obișnuit.

Leasing-ul și factoring-ul sunt instrumente strategice care sprijină dezvoltarea clienților și asigură securitatea financiară a băncii.

Conținutul seminarului:

2.1 Operațiunile de creditare ale băncii: conceptul, principiile, funcțiile rolul.

2.2 Clasificarea creditelor bancare.

2.3 Etapele de acordare a creditului.

2.4 Dobânda, comisioanele și garanțiile – componente esențiale ale costului creditului bancar.

2.5 Operațiunile specifice de creditare: leasing și factoring.

Sarcini de evaluare/ autoevaluare

1. Definiti: creditul, dobânda, comisioanele, garanțiile.
2. Unde și când apar primele forme de creditare?

3. Enumerați și caracterizați principiile de acordare a creditelor.
4. Enumerați și caracterizați formele dobânzii.
5. Tipurile de credite solicitate de către agenții economici.
6. Clasificați tipurile de credite bancare.
7. Numiți etapele de acordare a creditelor.
8. Descrieți avantajele și dezavantajele creditării agenților economici de către bancile comerciale.
9. Caracterizați operațiunile de creditare: leasing-ul și factoring-ul.

Sarcini pentru activitatea individuală:

1. Elaborați o comunicare cu tema ”De ce este esențial rolul băncilor în finanțarea economiei?”
2. Elaborați un studiu comparativ privind tipurile de credite bancare, utilizând datele statistice a 3 bănci comerciale din Republica Moldova.
3. Elaborați o prezentare PPT, cu tema ”Creditul- oportunitate sau risc?”

TEMA 3. INSTRUMENTE DE ECONOMISIRE ȘI DIVERSIFICARE FINANCIARĂ ÎN CADRUL BĂNCILOR COMERCIALE

3.1 Depozite bancare: conceptul, clasificarea și rolul.

3.2 Siguranța fondurilor: garantarea depozitelor.

3.3 Valori mobiliare vândute de banca comercială – opțiuni de investiții pentru susținerea și dezvoltarea antreprenoriatului.

Rezumat:

Băncile comerciale oferă o gamă variată de instrumente de economisire și investiții, menite să atragă economiile populației și ale agenților economici și să asigure diversificarea surselor financiare. Aceste instrumente contribuie la stabilitatea financiară și permit clienților să-și optimizeze resursele.

Obiective:

- identificarea principalelor instrumente de economisire oferite de băncile comerciale (depozite, conturi de economii, certificate de depozit).
- descrierea caracteristicilor și funcționarea fiecărui instrument financiar.
- înțelegerea beneficiilor diversificării financiare și metodelor prin care băncile permit acest lucru (fonduri mutuale, investiții, pensii private).
- analizarea criteriilor de alegere a unui instrument financiar potrivit pentru diferite obiective (pe termen scurt, mediu sau lung).
- dezvoltarea competențe de evaluare a riscului și randamentului instrumentelor financiare oferite de bănci.

- exersarea aplicării cunoștințelor prin studii de caz sau exemple practice privind economisirea și diversificarea financiară.

3.1 Depozite bancare: conceptul, clasificarea și rolul.

Prin *depozite bancare* înțelegem depuneri de lichidități spre fructificare sau pentru anumite destinații bine definite. Depunerile în depozite pot fi făcute de clienții bănci, de către alte bănci și depuneri făcute de propria bancă la alte bănci.

Astfel, **depozitul bancar** reprezintă o sumă de bani depusă la bancă, pe o perioadă definită, pentru care banca plătește depunătorului o dobândă. Băncile pun la dispoziție o gamă largă de tipuri de depozite, atât din punct de vedere al duratei, cât și în ceea ce privește moneda de economisire, felul sau modul de restituire a dobânzii.

Pondere cea mai mare a resurselor atrase o constituie mijloacele acumulate la conturile de depozit. În majoritatea cazurilor conturile de depozit sunt clasificate după următoarele criterii: - în funcție de modul de retragere și scopul plasării mijloacelor depozitate;

- în funcție de categoria de depunători;

- în funcție de modul de calcul și achitare a dobânzii.

Depozitele bancare reprezintă pentru majoritatea băncilor comerciale principala sursă financiară și se formează din două mari categorii de depozite la vedere și depozite la termen. ***Depozitul la vedere reprezintă** un cont slab remunerat sau neremunerat, destinat să primească sume de la titular în vederea unei utilizări pe termen scurt, soldul contului este creditor și poate fi retras în orice moment, fără preaviz. În lipsa unei scadențe definite, durata constituirii contului la vedere depinde de nevoile și bunul plac al titularului.

Depozitele la vedere se țin evidența la grupele de conturi:

- *2220 „Depozite la vedere fără dobândă ale clienților” și

- *2250 „Depozite la vedere cu dobândă ale clienților” la care sunt prevăzute conturi sintetice pentru fiecare categorie, în funcție de depunător.

Depozitele la termen se clasifică astfel:

- Depozite pe termen scurt (scadență până la 1 an);
- Depozite pe termen mediu (scadență de la 1 an până la 5 ani);
- Depozite pe termen lung (scadență de la 5 ani și mai mult).

Depozitele pe termen ale clienților și cele de economii se țin la evidență la grupele de conturi:

*2370 „Depozite pe termen ale clienților” și

*2310 ”Depozite de economii”, la care sunt prevăzute conturi sintetice pentru fiecare categorie, în funcție de depunător.

În funcție de unitatea monetară în care se depune depozitul, deosebim:

- Depozite în monedă națională;
- Depozite în valută străină.

În Republica Moldova băncile practică atragerea resurselor depozitare în dolari SUA și în euro. <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB10.xhtml>

Băncile oferă produse de depozit cu denumiri comerciale atractive și cu condiții diverse. Astfel, în alegerea produsului de depozit potrivit pentru dumneavoastră, vă puteți ghida de următoarele elemente:

- **Rata dobânzii** - randamentul exprimat ca procent, prin care se calculează câștigul pe care îl obțineți.
- Tipul ratei dobânzii:

Rată fixă a dobânzii – rata dobânzii rămâne neschimbată până la scadență și, astfel, pot fi calculate viitoarele câștiguri din depozit.

Rată flotantă a dobânzii – rata dobânzii poate să se modifice, adică să crească ori să scadă pe parcursul termenului contractului de depozit.

În caz de modificare, banca îi va notifica pe clienți, plasând informația respectivă în oficiile sale și publicând-o pe pagina sa web. Astfel, în calitate de deponent, aveți obligația de a monitoriza de sine stătător informația despre modificarea ratei dobânzii.

Rata dobânzii mixtă – rata dobânzii fixă pentru o perioadă inițială, care se transformă mai târziu în una variabilă.

- **Capitalizarea dobânzii.** Sunt depozite care permit capitalizarea, adică dobânda calculată pentru fiecare perioadă este adăugată automat în contul depozitului. În acest caz, soldul depozitului crește și, respectiv, crește și baza de calcul a dobânzii pentru perioadele următoare. La fel, sunt produse de depozit care nu permit capitalizarea – dobânda calculată este transferată la un cont curent și poate fi utilizată imediat.
- **Scadența și opțiunea de reînnoire a depozitului** – scadența reprezintă termenul pentru care alegeți să constituiți depozitul la termen. Puteți alege un depozit cu opțiunea de prelungire automată, fără a mai avea grija de a reînnoi depozitul la scadență. În acest caz, contractul de depozit se prelungește, prin aplicarea ratei dobânzii în vigoare la acel moment pentru același tip de depozit.
- **Condițiile de reziliere anticipată** – trebuie să cunoașteți că aveți dreptul să reziliați contractul de depozit la termen și să retrageți banii înainte ca acesta să ajungă la scadență. În acest caz, banca va restitui suma depozitului, cu condiția respectării unui termen de preaviz. De exemplu, în cazul în care aveți o sumă mare a depozitului, este posibil ca sucursala băncii să nu dispună de lichiditățile necesare pentru a vă elibera imediat banii, prin urmare, se va stabili o zi când veți putea primi banii în numerar. În cazul în care retrageți suma depusă înainte de scadența depozitului, dobânda aplicată se va recalcula conform condițiilor de reziliere prevăzute în contract. Condițiile diferă în funcție de tipul depozitului, de aceea trebuie să fiți atent la acest aspect, când alegeți deschiderea depozitului. De exemplu, puteți să pierdeți dobânda calculată pentru ultima lună sau puteți pierde dobânda pentru întreaga perioadă.

Depozitele sunt considerate forme sigure de plasare a economiilor.

Pentru sumele economisite pe care le încredințați băncilor se aplică un mecanism de garantare. Astfel, indiferent de ce se poate întâmpla, veți recupera banii în limita plafonului de 100 mii lei, iar

începând cu anul 2025, acest plafon va fi de 200 mii lei. Nivelul de acoperire este calculat per /deponent și per/ bancă, indiferent de numărul de depozite pe care le dețineți, de mărimea sau valuta acestora și indiferent la care bancă ați plasat banii.

Banca va avea obligația de a plăti și dobânda convenită pentru depozit, calculată conform contractului.

De exemplu, dacă dețineți două depozite deschise la Banca X care cumulativ însumează 150 mii lei și mai dețineți un depozit la Banca Y în sumă de 90 mii lei, aplicând plafonul valabil până în 2024, veți fi compensat cu 190 mii lei (100 mii lei pentru depozitele plasate la Banca X și, respectiv, 90 mii la Banca Y). Detalii despre schema de garantare a depozitelor găsiți în Legea 160/2023 cu privire la garantarea depozitelor în bănci.

3.2 Siguranța fondurilor: garantarea depozitelor.

Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar garantează, în condițiile stabilite de Legea nr. LP160/2023 din 22.06.2023, depozitele în monedă națională și în valută străină, deținute de rezidenți și nerezidenți în bănci.

Tipuri de depozite garantate și negarantate.

Fondul garantează depozitele sub forma oricărui sold creditor care rezultă din fondurile existente în conturile persoanelor fizice sau persoane juridice sau din situații tranzitorii create prin operațiuni bancare, ce urmează a fi restituit de către bancă în condiții legale și contractuale aplicabile, precum și orice creanță a unei persoane fizice sau a unei persoane juridice, reprezentată printr-un titlu de creanță emis de această bancă. Informațiile privind tipurile de depozite (operațiuni bancare) garantate se regăsesc în materialele destinate informării publicului despre serviciile acordate de către bancă. Nu sunt considerate depozite soldurile creditoare care servesc drept garanție operațiunile efectuate de bancă în numele deponentului.

Nu sunt garantate următoarele depozite:

fondurile proprii ale instituției membre, deținute de aceasta, sau depozitele unei entități juridice controlate de respectiva instituție membră;

- depozitele plasate de alte bănci sau alte organizații licențiate ori autorizate de Banca Națională, de Comisia Națională a Pieței Financiare sau, în cazul băncilor străine, de o autoritate străină de supraveghere;
- depozitele autorităților publice centrale sau locale;
- depozitele declarate ilicite prin hotărâre judecătorească. Fondul suspendă plata depozitelor persoanelor împotriva cărora s-a intentat o acțiune în instanța de judecată privind legalitatea depozitelor respective până în momentul în care hotărârea judecătorească devine definitivă și irevocabilă;
- depozitele ce provin din activități legate de spălarea banilor și finanțarea terorismului, fapt confirmat printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă;
- depozitele ai căror deținători nu au fost sau nu pot fi identificați la data indisponibilității depozitelor respective;
- titlurile de creanță, emise de instituția membră, și datoriile care decurg din acceptări proprii și bilete la ordin;
- depozitele sau alte instrumente care contează pentru capitalul reglementat al instituției membre, conform legislației aplicabile.

Nivelul plafonului de garantare:

Plafonul de garantare a depozitelor (suma maximă plătită unui deponent) este **200 000 de lei moldovenești**, indiferent de numărul și mărimea depozitelor sau valuta în care au fost constituite la Bancă.

Modul de calculare a sumei garantate

Mărimea obligației Băncii față de deponent este calculată prin însumarea tuturor depozitelor acestuia, inclusiv a dobânzilor datorate și neplătite la data constatării indisponibilității depozitelor.

Dacă Banca deține o creanță asupra deponentului, mărimea obligației Băncii față de acesta este redusă cu mărimea obligației lui, expirate și neplătite, față de bancă.

În cazul unui *depozit comun*, partea fiecărui deținător, stipulată în contract, este luată în considerare la calcularea mărimii obligației

Băncii, în funcție de plafonul de garantare prevăzut la pct. 3 din prezentele informații. În absența unei astfel de prevederi în contractul de depozit, depozitul comun este împărțit egal între deponenți.

Echivalentul în lei al depozitelor în valută străină este determinat reieșind din cursul oficial al leului moldovenesc față de valuta străină respectivă, la data constatării indisponibilității depozitelor.

Notă: 1. Lichidatorul – persoană numită de către Banca Națională a Moldovei, care are atribuții depline și exclusive de a conduce, a gestiona și a controla banca, în cadrul procesului de lichidare a băncii în legătură cu insolabilitatea.

2. Depozit comun – depozit constituit de două sau de mai multe persoane fizice sau depozit asupra căruia două sau mai multe persoane au dreptul de operare contra semnăturii uneia sau a mai multor persoane care au constituit depozitul.

Plata compensațiilor

Fondul poate mandata (împuternici) una sau mai multe bănci să plătească depozitele garantate.

Plata depozitelor garantate începe în cel mult 7 zile de la data recepționării de la Lichidator a Listei creanțelor aferente depozitelor garantate, conform art. 20 alin. (1) din Lege. În circumstanțe excepționale și în cazuri speciale, cu acordul Guvernului, Fondul poate prelungi cu cel mult 30 de zile termenul menționat.

Fondul nu poate invoca limitele de timp menționate pentru a nu garanta depozitul unui deponent care nu a fost capabil să solicite la timp garanția.

Notă: Banca față de care a fost inițiat proces de lichidare silită transmite Fondului Lista creanțelor aferente depozitelor garantate, în termen de 5 zile din data indisponibilității depozitelor.

Încasarea compensațiilor

Încasarea compensației este realizată de către titularii de depozite. Compensarea plății depozitelor deschise în favoarea unei persoane minore este efectuată către părinții, adoptatorii sau tutorii/curatorii acestuia.

Plata depozitelor garantate poate fi efectuată și altor persoane, în conformitate cu legislația Republicii Moldova (în baza procurii, certificatului de moștenitor etc.).

În cazul în care mărimea obligației băncii față de deponent este mai mică decât nivelul plafonului garantat, Fondul va acorda deponentului o compensație egală cu mărimea obligației băncii.

În cazul în care mărimea obligației este mai mare decât nivelul plafonului garantat, Fondul va acorda deponentului o compensație egală cu nivelul plafonului de garantare.

Informarea deponenților

În cazul în care depozitele devin indisponibile, adică nu pot fi restituite de banca față de care au fost implementate instrumente de rezoluție/inițiat proces de lichidare silită, Fondul publică, în subdiviziunile ei separate și în cel puțin 2 zile de circulație națională, o informație privind plata depozitului indisponibil, perioada în care va avea loc plata, denumirea băncii (în funcție de situație) mandatare să efectueze plata, condițiile și formalitățile necesare obținerii depozitelor garantate.

În urma crizei bancare din 2015, când Banca de Economii a intrat în faliment, depozitele persoanelor fizice și juridice au fost afectate în mod semnificativ.

Persoanele fizice și juridice care aveau depozite la **Banca de Economii** au fost afectate. În perioada imediat următoare retragerii licenței băncii, accesul la fonduri a fost restricționat, iar deponenții nu au putut retrage sumele plasate. Ulterior, depozitele au fost transferate către alte bănci licențiate, în conformitate cu condițiile contractuale existente. Acest proces a fost realizat pentru a asigura continuitatea serviciilor și protecția economiilor deponenților.

În cazul falimentului unei bănci, Fondul de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar garantează compensarea depozitelor în limita unui plafon stabilit. Conform legislației în vigoare la acea vreme, acest plafon era de **6.000 de lei moldovenești** per deponent, indiferent de numărul și mărimea depozitelor sau valuta în care acestea erau denuminate.

Fondul de Garantare începea compensarea depozitelor garantate într-un termen de 12 zile lucrătoare de la data retragerii licenței băncii. Totuși, având în vedere plafonul redus de garantare, depozenții care aveau sume mai mari de recuperat nu au primit întreaga sumă depozitată. În urma crizei, au fost luate în considerare măsuri pentru creșterea plafonului de garantare, pentru a oferi o protecție mai mare depozenților în cazul unor evenimente similare.

3.3 Valori mobiliare vândute de banca comercială – opțiune de investiții pentru susținerea și dezvoltarea antreprenoriatului.

Piața de capital este piața care asigură schimbul de capital dintre investitori (care dețin banii) și emitenți (care au nevoie de bani). Produsele oferite pe piața de capital se numesc instrumente financiare. Deși gama de instrumente financiare din Republica Moldova nu este încă la nivelul celor ca în alte state mai dezvoltate, totuși aceasta oferă anumite opțiuni de investiții.

Investiții în valorile mobiliare: acțiuni și obligațiuni

Investiții în acțiuni - numite titluri de capital – investitorii pot cumpăra acțiuni nou-emise de o companie, ca să obțină capitalul necesar pentru investiții și dezvoltare sau pot cumpăra acțiuni deja existente și disponibile la tranzacționare. Cumpărând acțiuni, deveniți acționar și primiți o cotă-parte din capitalul companiei. O acțiune reprezintă o parte din capitalul unei societăți, de aici vine și denumirea de titluri de capital. În calitate de acționar și coproprietar al companiei obțineți dreptul să primiți o parte din profitul net al companiei. Câștigul pe care îl primiți se numește dividend. Este important de subliniat că acțiunile sunt instrumente cu venit variabil, deoarece dividendele pe care le primiți depind de profitabilitatea companiei.

Astfel, dacă investiți în acțiuni, nu este garantat un câștig exact și stabil.

Tranzacționarea acțiunilor poate avea loc la bursă sau pe piața extrabursieră, în funcție de tipul societății pe acțiuni și cerințele legale stabilite în Legea 171/2012 privind piața de capital și Legea 1134/1997 privind societățile pe acțiuni. Pentru a investi în acțiunile

societăților pe acțiuni admise la bursă, pe platforma Bursei de Valori a Moldovei, este necesar să apelați la serviciile unei societăți de investiții licențiate de Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF). Lista societăților de investiții poate fi găsită pe pagina CNPF.

Investiții în obligațiuni - numite titluri de creanță – sunt investiții de tip credit, prin care investitorul acordă împrumut unui emitent de obligațiuni (entitate care ia banii cu împrumut). Obligațiunile se emit pe un anumit termen și la o anumită rată a cuponului (rată a dobânzii). Astfel, investitorul devine deținător al obligațiilor. Dacă ar fi să facem o analogie, în calitate de investitor în obligațiuni, vă asumați practic rolul unei bănci care creditează un client. În funcție de cine este emitentul obligațiilor, sunt mai multe tipuri de obligațiuni:

Obligațiuni corporative – emitentul este o companie privată, care poate fi înregistrată ca societate pe acțiuni sau ca societate cu răspundere limitată. Investind în obligațiuni corporative, contribuți la finanțarea activităților curente sau la modernizarea companiei. Emisiunea de obligațiuni corporative se poate realiza prin ofertă închisă atunci când emisiunea este efectuată în cadrul unui grup limitat și definit de investitori sau ofertă publică – destinată publicului larg. Mai multe detalii despre acest instrument financiar găsiți în Ghidul practic privind emisiunea și tranzacționarea obligațiilor corporative.

Obligațiuni municipale – emitentul este o autoritate publică locală (APL), care împrumută bani pentru a finanța anumite proiecte de dezvoltare locală. Acest produs de investiție a devenit relativ recent disponibil pe piața de capital. Obligațiunile municipale sunt garantate cu veniturile viitoare ale APL. Emisiunea de obligațiuni municipale se realizează doar prin intermediul unei societăți de investiții care vă va presta toate serviciile de intermediere în legătură cu procesul investițional. Accesați Ghidul investitorului în obligațiuni municipale pentru mai multe informații.

Investitorii în obligațiuni pot decide să păstreze obligațiunile până la scadență sau să le vândă la bursă (pe piața secundară) înainte de termen.

Pentru a investi în obligațiuni corporative și municipale, trebuie să monitorizați anunțurile de pe pagina web a Comisiei Naționale a Pieței Financiare, a Bursei de Valori a Moldovei sau mass-media economică pentru a fi la curent cu emisiunile care au loc.

Investiții în valorile mobiliare de stat

Valorile mobiliare de stat (VMS) – sunt instrumente financiare emise de Ministerul Finanțelor prin care statul se împrumută în scopul finanțării cheltuielilor publice. Astfel, investind în valori mobiliare de stat, oferiți bani cu împrumut statutului pentru o anumită perioadă de timp, iar statul vă va achita o dobândă și vă va restitui suma investită la scadență. Există mai multe tipuri de valori mobiliare de stat, care diferă prin scadență și modul de achitare a dobânzii:

- **Bonuri de trezorerie** – valori mobiliare pe termen scurt – au termenul de circulație de până la un an, și anume 91, 182 și 364 zile, se răscumpără la scadență și tot la scadență se plătește dobânda.
- **Obligațiunile de stat** – valori mobiliare pe termen lung - au termenul de circulație de un an și mai mare și sunt emise cu o rată flotantă sau fixă a dobânzii. Dobânda (cuponul) la obligațiunile de stat se achită periodic.

Finanțarea participativă

La începutul anului 2024 a intrat în vigoare cadrul legal pentru finanțarea participativă (Legea 181/2023), care vine să ofere o nouă oportunitate de atragere a finanțării și, respectiv, de a investi. Finanțarea participativă reprezintă un mecanism de finanțare a ideilor de afacere cu ajutorul publicului larg, prin intermediul unei platforme (de regulă, online) - sistem informațional. În cadrul acestui mecanism pe de o parte există dezvoltatorul proiectului care urmărește să obțină finanțare, iar pe de altă parte, sunt potențialii investitori dispuși să-și plaseze banii pentru finanțarea acestui proiect. Procesul este intermediat de către un furnizor autorizat să presteze serviciile de finanțare participativă, care asigură inclusiv să fie pusă la dispoziția potențialilor investitori fișa cu informații esențiale despre

investiție. Finanțarea participativă se poate realiza în două moduri:

- *finanțare participativă bazată pe investiții* – când investitorii achiziționează părțile sociale/ acțiunile dezvoltatorului;
- *finanțare participativă bazată pe împrumut* – când investitorii acordă împrumuturi pentru un anumit proiect de finanțare în schimbul unei dobânzi.

Impozitarea venitului obținut din economisire și investiții

Veniturile din dobânzile pe care le obțineți din depozitele bancare, depunerile de economii la AEÎ, obligațiunile corporative sau municipale, valorile mobiliare de stat, finanțarea participativă, dar și **dividendele primite sunt supuse impozitării**. Astfel, Codul Fiscal prevede achitarea unui impozit în mărime de 6% din venitul obținut, care se reține la sursă.

Sursa: <https://www.bnm.md/>

Conținutul seminarului:

- 3.1 Depozite bancare: conceptul, clasificarea și rolul.
- 3.2 Siguranța fondurilor: garantarea depozitelor.
- 3.3 Valori mobiliare vândute de banca comercială – opțiune de investiții pentru susținerea și dezvoltarea antreprenoriatului.

Sarcini de evaluare/ autoevaluare

1. Definiți noțiunile: depozit, garanție, faliment, cont curent.
2. Clasificați depozitele bancare.
3. Numiți și caracterizați cele mai solicitate forme de depozit.
4. Descrieți metodele utilizate de bancă pentru atragerea fondurilor.
5. Care sunt valorile imobiliare vândute de către bancă?
6. Enumerați formele de garantare a depozitelor bancare.
7. Analizați riscurile investițiilor în valori mobiliare pentru un agent economic.

Sarcini pentru activitatea individuală:

1. Elaborați o comunicare, despre activitatea de depozite a băncilor comerciale din Republica Moldova.

2. Prezentați sub forma unui grafic ofertele de depozite bancare (termen, rata dobânzii, suma), (Moldincombank vs Victoriabank). Argumentați rezultatele obținute.

3. Elaborați o prezentare PPT cu tema: "Furtul Miliardului" (Banca de Economii, Unibank și Banca Socială). Consecințele asupra titularilor de conturi. Soluții

TEMA 4. SERVICII DE PLATĂ ȘI INSTRUMENTE BANCARE MODERNE

- 4.1 Sistemul de plăți și decontări: concept, structură, tipologie.
- 4.2 Contul curent – instrument central al relației operaționale dintre bancă și client.
- 4.3 Instrumentele de plată tradiționale: numerarul, transferul de credit, transferul de debit.
- 4.4 Cardurile bancare în activitatea entităților.
- 4.5 Tehnologii emergente în plăți: contactless, QR, NFC, portofele electronice.
- 4.6 Securitatea și protecția consumatorului în mediul bancar digital.

Rezumat:

Băncile comerciale propun un spectru larg de servicii de plată și instrumente bancare, care facilitează circulația banilor, asigură securitatea tranzacțiilor și contribuie la eficiența activității economice. Aceste servicii permit clienților, atât persoane fizice, cât și juridice, să efectueze plăți rapid și sigur, să gestioneze conturile și să acceseze fonduri în diverse moduri.

Obiective:

- identificarea principalelor servicii de plată oferite de bănci (transferuri, plăți curente, plăți online și mobile banking).
- descrierea caracteristicilor și funcționarea principalelor instrumente bancare (carduri, cecuri, bilete la ordin, viramente, portofele electronice).
- înțelegerea beneficiilor utilizării serviciilor de plată și instrumentelor bancare pentru persoane fizice și juridice.

- dezvoltarea competențelor de selectare a instrumentului bancar potrivit în funcție de tipul de tranzacție și obiectivele financiare.
- analiza importanței siguranței și transparenței în efectuarea tranzacțiilor financiare.
- aplicarea cunoștințelor prin exemple practice sau studii de caz privind utilizarea serviciilor bancare moderne.

4.1 Sistemul de plăți și decontări: concept, structură, tipologie.

Sistemul de plăți și decontări, este un ansamblu de instituții, mecanisme, reguli și instrumente care facilitează transferul de fonduri (numerar, depozite) pentru a finaliza tranzacții economice, avînd ca funcții esențiale **intermedierea** și **garantarea** operațiunilor.

Participanții acestui sistem sunt: băncile comerciale, băncile centrale, instituțiile financiare și clienții (persoane fizice/juridice). **Mijloacele de decontare** numerar (bani fizici) și depozite (fonduri în conturi).

Instrumentele/ canalele care sunt utilizate: cardurile, transferurile electronice de fonduri (TEF), instrumente de plată (cecuri, ordine de plată), Sisteme de plăți (**TARGET2** în UE, sisteme **RTGS**, sisteme retail). **TARGET**.

TARGET (Transeuropean Automated Real Time Gross-Settlement Express Transfer), înființată în 1995 de către Institutul Monetar European, devenit ulterior Banca Centrală Europeană, și funcționabilă începînd cu ianuarie 1999, are ca scop asigurarea efectuării plăților între băncile centrale europene, pe bază brută și în timp real, indiferent de sistemul folosit în fiecare țară, și minimizarea riscului de neplată. Participarea la TARGET este reglementată prin Directiva de Coordonare Bancară 2002/12/EU a Parlamentului European și Consiliului European din 20 martie 2000. Structura TARGET este de tip descentralizat și cuprinde:

- sisteme naționale de decontare brută în timp real din țările membre;
- mecanismul de supraveghere al Băncii Centrale Europene;
- rețeaua de interconectare între băncile centrale. Procedul procesează numai tranzacțiile în euro.

Participanții direcți la sistem sunt băncile și instituțiile de credit interne. Criteriile de admitere a participanților direcți vizează: capacitatea financiară a instituției; numărul minim de tranzacții; infrastructura tehnică necesară potrivit nivelului standart și aprobarea băncii centrale.

Western Union. Western Union creează în 1870 prima modalitate de transfer rapid al fondurilor pe distanțe mari, introduce primul telegraf la New York și utilizează pentru prima dată telexul în anii '50. În 1990, **Western Union** creează o filială pentru servicii financiare.

Western Union Financial Service, are un departament pentru transferuri rapide de bani în orice țară. În prezent compania deține peste 320.000 de agenții aflate în peste 150 de țări, efectuând transferuri de mică valoare.

Principalele bănci din Moldova care oferă servicii Western Union (atât trimitere, cât și primire, inclusiv online) sunt **Moldova Agroindbank (MAIB)**, **Moldindconbank (MICB)** și **FinCom-Bank**, alături de care activează și **Poșta Moldovei** ca puncte de agent, permițând trimiterea/primirea banilor de la ghișeu sau chiar direct pe card/cont online.

Aceste instituții permit atât transferuri fizice de la ghișeu, cât și opțiuni de primire/trimitere online, facilitând accesul clienților, conform datelor de pe site-ul Western Union și paginile băncilor.

4.2 Contul curent – instrument central al relației operaționale dintre bancă și client.

În contextul economiei moderne, caracterizate printr-un grad avansat de digitalizare și interconectare financiară, relația dintre bancă și client capătă o importanță deosebită. Această relație se materializează, în primul rând, prin intermediul **contului curent**, care reprezintă principalul instrument operațional utilizat pentru desfășurarea activităților financiare cotidiene.

Din punct de vedere conceptual, **contul curent** poate fi definit ca un cont bancar deschis de o instituție de credit în numele unui client, persoană fizică sau juridică, destinat efectuării încasărilor și

plăților curente. Acesta face parte din categoria depozitelor la vedere, caracterizându-se prin disponibilitatea permanentă a fondurilor și prin posibilitatea utilizării acestora fără restricții temporale. Astfel, contul curent nu are scop predominant de economisire, ci de gestionare a fluxurilor financiare zilnice. Importanța contului curent derivă din faptul că acesta constituie baza tuturor serviciilor bancare moderne. Practic, fără existența unui cont curent, accesul clientului la instrumentele de plată, la carduri bancare, la transferuri electronice sau la aplicații de tip internet și mobile banking este imposibil. Prin urmare, contul curent este elementul care inițiază, menține și consolidează relația operațională dintre bancă și client.

În relația **bancă–client**, contul curent îndeplinește mai multe funcții esențiale. În primul rând, acesta are o funcție de decontare, întrucât permite realizarea plăților fără numerar între agenți economici, instituții publice și persoane fizice. În al doilea rând, contul curent îndeplinește o funcție de păstrare a disponibilităților bănești, asigurând securitatea fondurilor și reducând riscurile asociate utilizării numerarului. De asemenea, contul curent are o funcție de evidență și control, deoarece toate operațiunile efectuate sunt reflectate în extrasul de cont, document cu valoare informativă și juridică.

Din perspectiva clasificării, conturile curente pot fi delimitate în funcție de mai multe criterii. Astfel, în funcție de categoria titularului, distingem conturi curente pentru persoane fizice, conturi curente pentru persoane juridice și conturi curente pentru instituții publice.

După moneda de deținere, acestea pot fi deschise atât în moneda națională – leul moldovenesc, cât și în valută străină. Totodată, în funcție de regimul de utilizare, pot exista conturi **curente simple sau conturi curente cu facilități suplimentare**, precum descoperitul de cont.

Prin intermediul contului curent se realizează o gamă largă de operațiuni bancare. Dintre acestea pot fi menționate: încasarea salariilor și a altor venituri, efectuarea plăților pentru bunuri și servicii, transferurile bancare interne și internaționale, retragerile de nume-

rar, plățile cu cardul, precum și debitările directe pentru achitarea obligațiilor recurente. Toate aceste operațiuni evidențiază rolul contului curent ca instrument central al circulației banilor în economie.

Totuși, utilizarea contului curent nu este lipsită de riscuri. Cele mai frecvente riscuri sunt cele legate de fraudele electronice și de accesul neautorizat la cont. Pentru a diminua aceste riscuri, băncile aplică măsuri riguroase de securitate, precum autentificarea multifactor, monitorizarea tranzacțiilor și informarea promptă a clientului. În același timp, clientul are obligația de a utiliza responsabil instrumentele bancare și de a respecta regulile de securitate.

În Republica Moldova, activitatea băncilor comerciale și administrarea conturilor curente sunt supravegheate de Banca Națională a Moldovei, instituție care asigură stabilitatea sistemului financiar și protecția consumatorilor de servicii bancare. Astfel, clientul beneficiază de dreptul la informare, la transparență și la contestarea operațiunilor neautorizate.

În concluzie, contul curent reprezintă elementul fundamental al relației operaționale dintre bancă și client, fiind indispensabil funcționării sistemului bancar modern. Prin intermediul acestuia se realizează majoritatea tranzacțiilor financiare, se facilitează utilizarea instrumentelor de plată moderne și se asigură securitatea circulației banilor. În condițiile economiei actuale, contul curent nu mai este doar un simplu instrument bancar, ci un pilon esențial al incluziunii financiare și al dezvoltării economice.

4.3 Instrumentele de plată tradiționale: numerarul, transferul de credit, transferul de debit.

În știința bancară și economia monetară, instrumentele de plată reprezintă mecanisme prin care se realizează transferul valorii monetare între agentul economic plătitor și agentul economic beneficiar, fiind fundamentale pentru funcționarea sistemului financiar și pentru intermedierea monetară. Dintre cele mai cunoscute și utilizate instrumente de plată tradiționale fac parte:

1. Numerarul (Cash)

Numerarul constituie instrumentul monetar fizic emis de autoritatea monetară (banca centrală) **în Republica Moldova (Banca Națională) și utilizat ca mijloc legal de plată pentru efectuarea tranzacțiilor economice directe**. În termenii teoriei monetare, numerarul este componenta imediat lichidă a masei monetare (M0), care circulă în economie fără intermediere bancară.

Caracteristici ale numerarului:

- Reprezintă **lichiditate perfectă**.
- Permite transferul instantaneu al valorii între agentul economic plătitor și beneficiar.
- Nu implică instrumente contractuale suplimentare.

Principalele funcții ale numerarului:

* **Funcția de mijloc de plată** – permite efectuarea imediată a tranzacțiilor economice.

* **Funcția de rezervă de valoare** – păstrează puterea de cumpărare și permite amânarea consumului sau investiției.

* **Funcția de măsură a valorii (unitate de cont)** – stabilește standardul de evaluare a bunurilor și serviciilor.

* **Funcția de stabilitate monetară** – ajută la menținerea încrederii în sistemul financiar și la funcționarea economiei.

În circulați sunt puse următoarele tipuri de numerar:

- ❖ **Bancnote** - hârtie-monetară emisă de banca centrală, cu valori nominale diferite:
(1, 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500, 1000).
- ❖ **Monede metalice** – sume mici utilizate pentru tranzacții curente.
(1, 2, 5, 10) și bănuți cu următoarea valoare nominală (1, 5, 10, 25, 50).
- ❖ **Numerar în circulație internațional** – bancnote și monede acceptate în tranzacțiile transfrontaliere (ex. euro, dolari).

Numerarul, deși reprezintă mijlocul tradițional de plată cu lichiditate imediată, prezintă o serie de limitări importante care afectează atât agenții economici, cât și economia în ansamblu. El este vulnerabil la furt, pierdere sau deteriorare fizică, iar în cazul firmelor depozitarea și transportul numerarului necesită măsuri speciale de securitate, generând costuri suplimentare semnificative. În tranzacțiile de mare valoare, numerarul devine nepractic, iar manipularea fizică a sumelor mari implică timp, resurse și riscuri logistice, în contrast cu transferurile bancare sau plățile electronice care permit transferul rapid și sigur al fondurilor. Lipsa trasabilității numerarului constituie o altă limitare majoră, deoarece tranzacțiile în numerar nu lasă urme contabile imediate, ceea ce poate complica auditul financiar, evidența contabilă și raportarea fiscală, facilitând, în anumite cazuri, evaziunea fiscală.

Gestionarea numerarului implică costuri economice și sociale considerabile, care includ producerea, tipărirea, transportul, păstrarea și securizarea bancnotelor și monedelor, precum și înlocuirea celor deteriorate. Aceste costuri sunt suportate de bănci și, indirect, de clienți sau de stat, fiind o povară semnificativă pentru economia națională. Mai mult, numerarul este vulnerabil la inflație și depreciere, pierzându-și puterea de cumpărare în timp și neavând capacitatea de a genera dobânzi sau câștiguri, spre deosebire de instrumentele financiare sau depozitele bancare.

Riscul de falsificare reprezintă o altă problemă importantă, deoarece poate afecta siguranța economică și stabilitatea sistemului monetar, în ciuda măsurilor de securitate implementate de băncile centrale.

În contextul actual, caracterizat de *digitalizare* și *comerț online*, numerarul devine tot mai puțin eficient, deoarece nu poate fi utilizat în tranzacții electronice și nu contribuie imediat la intermedierea financiară sau la investiții. Excesul de numerar poate influența negativ politica monetară, deoarece băncile centrale nu pot controla complet fondurile aflate în circulație fizică, ceea ce limitează eficiența fluxurilor monetare și capacitatea sistemului bancar de a genera credit și de a intermedia resursele financiare.

Astfel, **numerarul**, deși indispensabil în anumite tranzacții cotidiene și pentru menținerea lichidității imediate, trebuie privit ca un instrument complementar, care necesită completare prin utilizarea instrumentelor scripturale și digitale. Acestea din urmă oferă siguranță, trasabilitate și eficiență, reducând riscurile și costurile asociate utilizării exclusive a numerarului și contribuind la stabilitatea și buna funcționare a economiei moderne.

Transferul de credit reprezintă unul dintre principalele instrumente de **plată scripturală** utilizate în sistemul bancar modern și se caracterizează prin faptul că plătitorul inițiază transferul fondurilor din contul său către contul beneficiarului. Spre deosebire de numerar, transferul de credit nu implică manipularea fizică a banilor, ci utilizează infrastructura bancară pentru a realiza debitarea contului plătitorului și creditarea contului beneficiarului, asigurând astfel o tranzacție sigură și trasabilă. Acest mecanism permite efectuarea rapidă și eficientă a plăților interne și internaționale, contribuind la fluidizarea fluxurilor financiare în economie și la reducerea costurilor operaționale asociate manipulării numerarului.

Din punct de vedere economic, **transferul de credit** facilitează intermedierea financiară, permițând băncilor să gestioneze eficient resursele și să optimizeze alocarea capitalului. Tranzacțiile realizate prin acest instrument sunt complet trasabile, ceea ce oferă siguranță atât plătitorului, cât și beneficiarului, și permite o evidență contabilă clară, utilă pentru audit și raportare fiscală. În plus, transferul de credit sprijină plățile programate sau recurente, fiind un instrument esențial pentru desfășurarea activităților comerciale complexe și a relațiilor contractuale între agenții economici.

În economia contemporană, transferul de credit joacă un rol strategic în reducerea riscurilor asociate manipulării numerarului și în creșterea eficienței sistemului de plăți. El permite efectuarea de plăți la distanță, inclusiv internaționale, fără bariere geografice, și susține buna funcționare a fluxurilor monetare, contribuind indirect la stabilitatea financiară și la implementarea politicii monetare a băncilor centrale. Cu toate acestea, eficiența transferului de credit depinde de infrastructura bancară și de sistemele de compensare

interbancare, ceea ce poate genera uneori întârzieri în procesarea plăților.

Astfel, transferul de credit constituie un instrument de bază al economiei moderne, combinând securitate, trasabilitate și eficiență, și reprezintă alternativa principală la utilizarea numerarului pentru tranzacțiile comerciale și financiare. El integrează atât necesitățile agenților economici, cât și cerințele politicii monetare, fiind esențial pentru buna funcționare a sistemului bancar și a economiei în ansamblu.

Transferul de debit reprezintă un instrument de plată scriptural prin care beneficiarul inițiază debitarea contului plătitorului în baza unui mandat prealabil, acordat în mod explicit. Acest mecanism permite efectuarea automată a plăților curente, fiind frecvent utilizat pentru achitarea facturilor, abonamentelor sau altor obligații periodice. Spre deosebire de transferul de credit, unde inițiativa aparține plătitorului, transferul de debit este controlat de beneficiar, ceea ce asigură regularitatea și punctualitatea plăților, reducând riscul întârzierilor sau al neplății.

Din perspectivă economică, transferul de debit contribuie la eficiența gestionării fluxurilor monetare, atât pentru consumatori, cât și pentru firme. Automatizarea plăților reduce sarcinile administrative și minimizează riscurile asociate manipulării numerarului, în timp ce tranzacțiile sunt complet trasabile și înregistrate electronic, oferind evidență clară pentru audit și raportare contabilă. În plus, acest instrument sprijină stabilitatea financiară și predictibilitatea veniturilor beneficiarilor, facilitând planificarea bugetară și optimizarea lichidității.

În economia contemporană, **transferul de debit** reprezintă o componentă esențială a **sistemului de plăți moderne**, integrând securitate, trasabilitate și eficiență. El permite reducerea costurilor operaționale și sprijină politica monetară, deoarece fondurile implicate circulă prin sistemul bancar, contribuind la intermedierea financiară și la stabilitatea fluxurilor de numerar. Cu toate acestea, eficiența acestui instrument depinde de funcționarea infrastructurii bancare și de respectarea acordurilor contractuale între plătitor și

beneficiar, iar în cazul deficiențelor tehnice pot apărea întârzieri sau erori în debitarea automată.

Astfel, transferul de debit se constituie ca un instrument fundamental al economiei moderne, esențial pentru automatizarea plăților curente și pentru eficientizarea gestionării fluxurilor monetare, completând atât numerarul, cât și transferul de credit în cadrul sistemului bancar.

În concluzie se poate de menționat că instrumentele de plată tradiționale – numerarul, transferul de credit și transferul de debit – constituie piloni ai sistemului financiar, asigurând lichiditate și securitate în gestionarea fluxurilor monetare. Utilizarea lor complementară optimizează intermedierea financiară, reduce riscurile operaționale și contribuie la stabilitatea și funcționarea eficientă a economiei moderne.

4.4 Cardurile bancare în activitatea entităților.

Cardurile bancare reprezintă instrumente financiare emise de bănci sau prestatori de servicii de plată, destinate facilitării operațiunilor de plată și accesului la fondurile unei entități fără utilizarea numerarului.

Din perspectivă juridică și economică, ***cardul bancar*** este definit în **Codul Civil** al Republicii Moldova ca un instrument de plată emis de o bancă (emitent), care permite titularului să retragă numerar sau să efectueze transferuri în limita disponibilului din cont sau a liniei de credit acordate, precum și să achite bunuri și servicii la comercianții care acceptă plata prin carduri bancare

În activitatea unei entități, cardurile bancare constituie componente esențiale ale managementului financiar modern, oferind un instrument eficient pentru gestionarea fluxurilor monetare, reducerea manipulării numerarului și creșterea transparenței și trasabilității tranzacțiilor. Aceste instrumente permit întreprinderilor să execute plăți directe către furnizori, să efectueze achiziții de bunuri și servicii, să plătească cheltuieli administrative sau să acorde avansuri angajaților, asigurând simultan evidența contabilă și facilitățile de raportare financiară.

Din punct de vedere **funcțional**, cardurile bancare utilizate de entități în Republica Moldova pot fi clasificate în mai multe tipuri, adaptate scopurilor specifice ale activității economice.

Cardurile de **debit**, permit efectuarea plăților doar în limita mijloacelor disponibile în contul curent al întreprinderii, ceea ce sprijină controlul bugetar și evitarea utilizării fondurilor în exces.

Cardurile de **credit**, oferă entității posibilitatea de a efectua plăți pe baza unei linii de credit preaprobată, fiind utile pentru gestionarea temporară a lichidității și pentru acoperirea unor cheltuieli neprevăzute. Cardurile **preplătite**, permit încărcarea prealabilă a unei sume limitate, ceea ce ajută la monitorizarea riguroasă a cheltuielilor specifice sau la controlul bugetului pentru anumite proiecte. În plus, cardurile **corporative**, sunt emise special pentru persoane juridice și sunt integrate în sistemele interne de gestiune financiară și contabilitate, permițând delegarea responsabilităților de plată către angajați sau departamente cu setări de limite și restricții specifice.

Regulamentul privind cardurile de plată adoptat de **Consiliul de Administrație al BNM** reglementează activitatea prestatorilor de servicii de plată și relațiile dintre aceștia și clienți în cadrul sistemelor de plăți cu carduri, inclusiv definirea tipurilor de carduri personalizate, preplătite sau personificate și condițiile de utilizare a acestora. Totodată, alte acte normative ale BNM privind serviciile de plată și instituțiile financiare stabilesc cerințele de operare, securitate, protecția consumatorilor și transparența comisioanelor aplicabile tranzacțiilor cu cardurile.

În contextul dezvoltării pieței financiare din Republica Moldova, utilizarea cardurilor bancare de către entități a cunoscut o creștere semnificativă, evoluție susținută de digitalizare și adopția plăților fără numerar în comerțul intern și internațional. Cardurile bancare, prin natura lor, contribuie la optimizarea procedurilor financiare ale întreprinderilor, reducerea costurilor de manipulare a numerarului și la asigurarea unor standarde ridicate de securitate și conformitate contabilă.

Deschiderea unui card bancar de către o întreprindere este un proces formal și reglementat, care implică mai multe etape procedurale și documentare, menite să asigure legalitatea și securitatea utilizării fondurilor firmei.

În primul rând, întreprinderea trebuie să fie client al băncii emitente, deținând un cont curent activ, deoarece cardul va fi legat direct de acesta. Pentru inițierea procesului, reprezentantul legal al entității depune o cerere de emitere a cardului corporativ sau de debit/credit, însoțită de documente oficiale care atestă identitatea și statutul juridic al firmei, cum ar fi certificatul de înregistrare a entității, codul fiscal, statutul și deciziile interne privind persoanele autorizate să utilizeze cardul.

Ulterior, banca analizează documentația și verifică **capacitatea financiară și credibilitatea întreprinderii**, inclusiv istoricul contului și solvabilitatea acesteia, mai ales în cazul cardurilor de credit care implică acordarea unei linii de credit. În funcție de tipul cardului solicitat, banca poate stabili limite de plată zilnice, restricții de utilizare sau condiții de rambursare și poate emite carduri individuale pentru angajați sau departamente specifice.

După **aprobarea cererii**, cardul este emis și activat, iar întreprinderea primește codurile de securitate necesare pentru tranzacțiile electronice, cum ar fi **PIN-ul** și, după caz, autentificarea suplimentară pentru plăți online sau internaționale. Odată emis, cardul devine un instrument financiar al firmei, integrat cu contul curent și sistemele de contabilitate, permițând monitorizarea și raportarea cheltuielilor, precum și efectuarea plăților rapide și sigure către furnizori și parteneri comerciali.

În concluzie, deschiderea unui card de către o întreprindere reprezintă un proces structurat, care combină verificarea legală și financiară a entității cu stabilirea condițiilor de utilizare și securitate, asigurând atât protecția fondurilor, cât și facilitarea eficientă a operațiunilor financiare ale firmei.

4.5 Tehnologiile emergente în plăți: contactless, QR, NFC, portofele electronice.

Evoluția rapidă a tehnologiilor digitale a determinat transformări semnificative în domeniul plăților, iar întreprinderile și consumatorii au adoptat treptat instrumente emergente care oferă eficiență, securitate și rapiditate. La baza acestui cadru se află **Legea**

cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr. 114 din 18 mai 2012, care stabilește principiile privind furnizarea serviciilor de plată și utilizarea monedei electronice în economie. Această lege reglementează instrumentele de plată, inclusiv cele electronice, și prevede că serviciile de plată pot fi furnizate în moneda națională sau străină de către furnizori autorizați, oferind cadrul legal pentru dezvoltarea plăților digitale în întreprinderi și între consumatori.

Printre aceste tehnologii, plățile **contactless**, bazate pe comunicarea prin apropiere, permit efectuarea tranzacțiilor prin simpla apropiere a cardului sau a dispozitivului mobil de terminalul **POS**, fără a fi necesară introducerea **PIN-ului** pentru sume mici. Această metodă reduce timpul de procesare și minimizează manipularea fizică a cardurilor sau numerarului, sporind siguranța și confortul utilizatorilor.

Plățile prin **cod QR** reprezintă o soluție simplă și accesibilă, care permite efectuarea tranzacțiilor prin scanarea unui cod **QR** generat de comerciant cu ajutorul unei aplicații bancare sau a unui portofel electronic. Această metodă elimină necesitatea cardurilor fizice, oferind flexibilitate și trasabilitate completă a plăților, fiind tot mai utilizată în comerțul electronic, restaurante, transport și servicii diverse.

Tehnologia **NFC (Near Field Communication)** funcționează similar cu contactless, dar extinde posibilitățile de interacțiune între dispozitive electronice. **NFC** permite comunicarea între telefoane mobile, ceasuri inteligente sau carduri compatibile și terminale de plată, asigurând o experiență rapidă și sigură, precum și integrarea plăților cu aplicații financiare digitale, programe de loialitate și servicii bancare avansate.

Portofelele electronice reprezintă o soluție integrată, care centralizează multiple surse de plată într-o aplicație digitală securizată. Acestea permit efectuarea tranzacțiilor online și offline, gestionarea cardurilor multiple, transferuri între utilizatori și integrarea cu alte servicii financiare digitale, reducând dependența de numerar și oferind control complet asupra cheltuielilor și bugetului.

În Republica Moldova, *portofelele electronice* sunt tot mai utilizate, inclusiv în cadrul entităților economice, pentru optimizarea plăților și reducerea costurilor operaționale. Adoptarea acestor *tehnologii emergente* în plăți contribuie la *digitalizarea economiei*, creșterea vitezei și siguranței tranzacțiilor, reducerea costurilor asociate numerarului și a riscurilor de fraudă, precum și la integrarea întreprinderilor în sistemele financiare moderne. Ele transformă modul tradițional de efectuare a plăților, oferind entităților și consumatorilor instrumente flexibile, eficiente și compatibile cu cerințele economiei digitale.

Adoptarea tehnologiilor emergente în plăți, precum *contactless*, *QR*, *NFC* și *portofelele electronice*, are un impact semnificativ asupra modului în care întreprinderile din Republica Moldova gestionează fluxurile financiare, interacționează cu clienții și optimizează operațiunile interne.

În primul rând, aceste tehnologii contribuie la **creșterea eficienței operaționale**, reducând timpul necesar pentru procesarea plăților și eliminând dependența de numerar. Tranzacțiile rapide și securizate permit comercianților să deservească mai mulți clienți într-un timp mai scurt și să reducă aglomerarea la punctele de vânzare, ceea ce este deosebit de relevant în comerțul cu amănuntul și în sectorul serviciilor.

În al doilea rând, tehnologiile digitale cresc **transparența și trasabilitatea tranzacțiilor**, oferind întreprinderilor instrumente eficiente de monitorizare și raportare financiară. Portofelele electronice și plățile prin QR generează automat evidențe contabile și permit integrarea cu sistemele interne *ERP* și de gestiune financiară, facilitând controlul cheltuielilor, prevenirea fraudei și optimizarea *cash-flow-ului*. Această trasabilitate este esențială pentru întreprinderile care operează în conformitate cu standardele contabile și fiscale impuse de legislația moldovenească.

Tehnologiile emergente sprijină, de asemenea, **creșterea accesibilității la clienți și flexibilitatea operațională**. Prin acceptarea plăților digitale, întreprinderile pot atrage consumatori care preferă metode moderne de plată, inclusiv tineri și clienți urbani, și pot oferi

servicii la distanță, inclusiv vânzări online și livrări la domiciliu. În plus, integrarea plăților mobile și a portofelelor electronice permite companiilor să implementeze programe de loialitate, reduceri și oferte personalizate, ceea ce poate crește vânzările și fidelizarea clienților.

Adoptarea acestor tehnologii contribuie, totodată, la **reducerea costurilor asociate manipulării numerarului**, cum ar fi transportul, securizarea și gestionarea efectivă a fondurilor fizice. Băncile și prestatorii de servicii digitale facilitează implementarea acestor soluții prin infrastructuri sigure și servicii de suport, ceea ce permite întreprinderilor să direcționeze resursele economisite către investiții în dezvoltarea afacerii.

În final, impactul tehnologiilor emergente asupra afacerilor din Moldova se reflectă și în **creșterea competitivității**. Întreprinderile care adoptă rapid plățile digitale pot răspunde mai flexibil cerințelor pieței, pot reduce riscurile financiare și pot integra eficient soluțiile de e-commerce și servicii digitale în strategia lor de afaceri. Acest proces de digitalizare contribuie direct la modernizarea economiei locale și la alinierea mediului de afaceri din Moldova la standardele internaționale.

4.6 Securitatea și protecția consumatorului în mediul bancar digital.

Digitalizarea serviciilor bancare și proliferarea plăților electronice, mobile bankingului și instrumentelor moderne de plată au transformat profund cadrul financiar din Republica Moldova, oferind acces rapid, comodate și eficiență în gestionarea fondurilor atât pentru persoane fizice, cât și pentru entități economice. Totuși, această evoluție vine la pachet cu riscuri sporite pentru securitatea datelor și protecția consumatorilor, obligând autoritățile și instituțiile financiare să dezvolte mecanisme robuste de apărare împotriva fraudelor și abuzurilor.

În Moldova, protecția consumatorului în mediul bancar digital este reglementată prin legislație specifică și reglementări emise de Banca Națională a Moldovei (BNM), inclusiv Legea

privind serviciile de plată și moneda electronică nr. 114/2012, care oferă cadrul juridic pentru furnizarea serviciilor de plată și pentru securitatea tranzacțiilor nonbancare (bnm.md).

Regulamentele suplimentare emise de **BNM**, cer instituțiilor financiare să aplice politici de securitate cibernetică, criptare a comunicațiilor și autentificare puternică a utilizatorilor, astfel încât accesul neautorizat la conturile bancare, datele sensibile și tranzacțiile financiare să fie prevenit.

Un element cheie al acestor măsuri este **autentificarea puternică a clienților (Strong Customer Authentication – SCA)**, care combină factori independenți de verificare — de exemplu ceva ce utilizatorul știe (parolă), ceva ce utilizatorul are (telefon, token) și ceva ce utilizatorul este (amprentă sau autentificare biometrică) — pentru a valida tranzacțiile digitale. Acest nivel ridicat de securitate este conceput pentru a diminua riscurile de fraudă, inclusiv cele generate de furtul de identitate sau accesul neautorizat la serviciile bancare online.

Totodată, băncile și prestatorii de serviciu de plată sunt obligați să asigure **transparența informațiilor privind comisioanele, condițiile de utilizare, limitele de tranzacționare și procedurile de soluționare a disputelor**. Această transparență permite consumatorilor să ia decizii informate și să înțeleagă pe deplin riscurile și responsabilitățile asociate utilizării instrumentelor digitale.

Caz real de fraudă și impactul asupra consumatorilor.

Un exemplu recent și semnificativ al vulnerabilităților consumatorilor în mediul bancar și nonbancar digital din Moldova este cazul unei femei în vârstă de 73 de ani din **sectorul Botanica al municipiului Chișinău**, care a fost victima unei **scheme de fraudă telefonică elaborată**. În noiembrie-decembrie 2025, pensionara a fost contactată de o persoană necunoscută care sa prezentat ca angajată a unei instituții de drept și a susținut în mod fals că cineva intenționează să îi sustragă fondurile din conturile bancare. Sub pretextul prevenirii fraudelor, femeia a fost convinsă să retragă din două bănci suma totală de **550.000 de lei**, pe care apoi a predato unei

alte persoane care sa prezentat la domiciliul ei și a plecat cu acești bani. Cazul este în prezent cercetat de Poliția Republicii Moldova. Autoritățile au atras atenția că nici băncile, nici instituțiile de drept **nu solicită niciodată predarea sau transferarea fondurilor în numerar sub pretextul „verificării” sau „păstrării în siguranță”**

Acest incident evidențiază faptul că, deși tehnologiile digitale și serviciile bancare moderne oferă numeroase avantaje, ele pot fi exploatate de infractori dacă utilizatorii nu sunt suficient de precauți. Poliția și instituțiile financiarbancare din Moldova subliniază importanța **educației financiare și a vigilenței** în rândul populației — în special a persoanelor în vârstă — recomandând ca apelurile suspecte să fie întrerupte, datele personale și bancare să nu fie dezvăluite, iar orice suspiciune să fie raportată direct instituțiilor oficiale prin canale verificate, cum ar fi apelarea numărului de urgență 112 sau contactarea băncii prin numere oficiale

Măsuri de securitate și prevenire

Pentru reducerea riscurilor în mediul digital, instituțiile financiare din Moldova implementează sisteme avansate de monitorizare și detectare a tranzacțiilor suspecte, folosesc criptarea endtoend pentru protejarea datelor clienților și programe de alertă pentru activitățile neobișnuite din conturile bancare. De asemenea, băncile promovează educația clienților prin ghiduri de bune practici, prin campanii de informare privind fraudele online și prin încurajarea utilizării autentificării multifactoriale.

În plus, BNM și alte autorități descurajează practici precum solicitarea de date sensibile prin telefon sau email și subliniază că băncile legitime nu cer niciodată clienților să retragă numerar sau să transmită fonduri în alt mod decât prin procedurile securizate ale instituției bancare. Această abordare combinată — reglementare, tehnologie și educație — este crucială pentru consolidarea protecției consumatorilor în era digitală și pentru menținerea încrederii în serviciile bancare moderne.

Protecția consumatorului în mediul bancar digital se bazează pe **autentificarea puternică a clienților**, care previne accesul neauto-

rizat, și pe **criptarea datelor**, care asigură confidențialitatea tranzacțiilor. Băncile monitorizează constant tranzacțiile și avertizează clienții în caz de activități suspecte, iar transparența serviciilor și informarea corectă oferă utilizatorilor control asupra fondurilor și drepturilor lor.

Educația financiară și respectarea canalelor oficiale de plată reduc riscul fraudelor, iar mecanismele de compensare și soluționare a disputelor garantează rambursarea rapidă în caz de tranzacții neautorizate.

În Republica Moldova, securitatea și protecția consumatorului în mediul bancar digital nu mai reprezintă doar un dezerat al tehnologiei financiare, ci o prioritate strategică susținută de autoritatea de reglementare și supraveghere — Banca Națională a Moldovei (BNM). Prin conferințe tematice și programe de aliniere la standardele europene de securitate a plăților digitale, BNM promovează implementarea celor mai bune practici în identificarea și gestionarea riscurilor, în combaterea fraudelor și în asigurarea continuității operațiunilor de plată, contribuind astfel la crearea unui mediu financiar sigur și durabil pentru consumatorii individuali și corporativi.

Reglementările și ghidurile elaborate de BNM, inclusiv **Ghidul protecției consumatorului pe piața financiarbancară din Moldova**, oferă utilizatorilor informații clare privind utilizarea serviciilor bancare și metodele de protecție împotriva fraudelor, subliniind importanța măsurilor proactive, cum ar fi criptarea datelor, autentificarea puternică și vigilența în verificarea securității siteurilor și aplicațiilor financiare.

Întrun peisaj financiar digital în continuă expansiune, încrederea consumatorului se construiește atât pe baza cadrelor de reglementare robuste, cât și prin educație și responsabilitate individuală. Datele băncilor arată că riscurile asociate plăților online — cum ar fi phishingul și paginile false de internet banking — pot fi gestionate eficient dacă utilizatorii adoptă practici sigure la fiecare interacțiune digitală.

Prin urmare, securitatea în mediul bancar digital în Republica Moldova se realizează nu doar prin tehnologiile avansate puse la dispoziție de instituțiile financiare, ci și prin reglementările și ghidurile BNM care promovează protecția consumatorilor, consolidând astfel încrederea publicului în serviciile bancare moderne și digitalizate.

Sarcini de evaluare/ autoevaluare

1. Definiți noțiunea de servicii de plată și evidențiați rolul acestora în sistemul bancar modern.
2. Definiți contul curent ca bază a utilizării serviciilor de plată moderne.
3. Clasificați serviciile de plată după criteriul modului de inițiere a plății.
4. Explicați rolul plăților electronice în reducerea utilizării numerarului.
5. Prezentați drepturile consumatorului de servicii de plată în cazul tranzacțiilor neautorizate.
6. Explicați rolul portofelelor electronice în activitatea economică curentă.
7. Argumentați necesitatea utilizării instrumentelor bancare moderne în economia Republicii Moldova.
8. Tendințele actuale în tehnologiile de plată și impactul lor asupra afacerilor.
9. Explicați de ce educația financiară este esențială în utilizarea instrumentelor bancare moderne.
10. Prezentați propria opinie privind viitorul serviciilor de plată în Republica Moldova pentru următorii 5 ani.

Sarcini pentru activitatea individuală:

1. Beneficiile și riscurile utilizării cardurilor bancare pentru afaceri.
2. Care bancă din Republica Moldova este mai orientată spre inovație tehnologică? Argumentați.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea RM cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548-XIII DIN 21.07.1995 (în vigoare 12.10.1995)

2. Legea RM privind activitatea băncilor nr. 202 din 06.10.2017 (în vigoare 01.01.2018) Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 434-439 art. 727 din 15.12.2017

3. Regulamentul BNM privind creditarea responsabilă a consumatorilor de către bănci nr. 101 din 19.05.2022 (în vigoare 01.07.2022)

4. Regulamentul BNM cu privire la plasarea, tranzacționarea și răscumpărarea valorilor mobiliare de stat în formă de înscriere în cont nr.170/2018

5. Banca Națională a Moldovei. Politica Monetară. Statistici și publicații. Rapoartele asupra inflației. Disponibile pe: <http://bnm.md/>.

6. <https://bnm.md/ru/node>

7. <https://cmveabratuseeni.md/>

8. <https://makeit.md/integrari-plata-online/>

9. <https://micb.md/>

10. <https://monitorul.fisc.md>

11. <https://noi.md/md/>

12. <https://www.maib.md/>